

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petič à Din 2.—, do 100 vrst 2.50 Din, večji inzerati petič vrsta 4.— Din. Popust po dogovoru. Inzeratni davek posebej. «Slovenski Narod» velja letno v Jugoslaviji 240.— Din, za inozemstvo 420.— Din. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon 2034.

Upravništvo: Knafljova ulica št. 5, pritličje. — Telefon 2304.

Generalska vlada zopet na vidiku?

V bojzani pred nevtralno volilno vlado širijo režimski krogi zopet vesti o sestavi generalske vlade — Konferenca šefov vladnih strank na dvoru — Savčić nadaljuje svojo akcijo

— Beograd, 27. oktobra. Dasi v političnem življenju se ni beležiti pomembnejših dogodkov, je vendarle nastopila že vidnejša živahnost. V ospredju političnega zanimanja stoji ponovno akcija Miloša Savčića, ki — kakor se zatrjuje — po višjem nalogu sondira teren za zblizanje med Beogradom in Zagrebom. V akciji je bil nekaj dni zastoj, ki ga je prekinil včerajšnji ponovni sestanek med Aco Stanojevičem in Milošem Savčićem. Kakor smo že javili, se je temu sestanku pripisovala še posebna važnost, ker se je govorilo, da bo dal Aca Stanojevič pri tej priliki definitivni odgovor glede stališča radikalne stranke ter da blesta nato ob sprejetju v skupno avdienco. Kakor pa se je pozneje izkazalo, se to ni zgodilo. Pa se je iz ozke okolice Aco Stanojevič sinoči naglašalo, da je Aca Stanojevič slej ko prej za čimprejšnjo rešitev sedanje težke krize ter za to, da se najde osnova za zdrav sporazum. Zatrjuje se tudi, da si Miloš Savčić na vse načine prizadeva doseči sestavo volilne vlade, ker je več kot jasno, da so v Zagrebom odnosno KDK nemogoče razgovori brez nove Narodne skupščine.

V zvezi s to akcijo Miloša Savčića se v političnih krogih zatrjuje, da bo začetkom prihodnjega tedna, bržkone v torek, na zahtevo davidovičevcev sklicana konferenca šefov četvorne koalicije, ki bi se vršila na dvoru v navzočno-

stij kralja. Govori se, da poteka inicijativa za to konferenco z najvišjega mesta ter da se je krona odločila s svojo intervencijo presekatii sedanjo nevdruženo situacijo. Avtentičnega potrdila teh vestij pa doslej ni.

V vladnih krogih izzivajo vse te verzije veliko pozornost. Vlada se nikakor ne morda odločiti, kako stališče naj zavzame. Zaveda se, da bi izvajanje ostrejših ukrepov proti KDK, kakor jih zagovarjajo nekateri krogi, situacijo le še poslabšalo. Na akcijo Miloša Savčića gledajo z veliko nervoznostjo in ji že v naprej prerokujejo neuspeh. Ob enem pa širijo vesti, da bo prišlo do sestave generalske vlade, če bi odstopila vlada četvorne koalicije. S tem hočejo zbegati beograjske politične kroge in onemogočiti uspeh akcije Miloša Savčića. Ugleden srbijanski politik je dal vašemu dopisniku o tej akciji sledečo izjavo:

»Akcija Miloša Savčića je bila že v naprej obsojena na neuspeh, četudi je bila pokrenjena na željo merodajnih faktorjev in četudi je zastavil Savčić vse svoje moči, da poverjemo mu narajo zvezo, ker je zasnovana na stari šabloni drobnih kombinacij. Pri nas ni nikdar mogoče ugotoviti, ali se za najrenejšo kombinacijo ne skrivajo kaki skriti in zahrbtni načrti, ki tvorijo glavni motiv celokupne akcije. Vrhutega se pri teh čudnih igrah stremi ve-

dno za tem, da vsak politični korak nosi nekaj parlamentarni značaj, kakor da obstoja državna radi parlamentarizma in ne narobe. Tako tudi sedaj zlasti demokrati in radikali ovirajo vsak pokret za rešitev krize, češ da branijo parlamentarizem. To pa jih beveda ne moti, da bi ne vodili razgovorov in pogajanj z g. Savčićem, ki ne stoji samo izven parlamenta, marveč sploh izza političnega življenja, ker se zanašajo na to, da Savčićeva akcija ne ogroža njihovih strankarskih pozicij. Toda se gotovo znajne, ki govore za to, da se na merodajnem mestu uvidele, da tako ne gre dalje ter da je treba podvzeti nekaj odločnega, da se spravi situacijo z mrtev točke. Zato se išče načina, ki bi omogočilo satisfakcijo KDK brez ponižanja beograjskih političnih krogov. Znova se pojavlja ideja, ki jo je sprožil Stjepan Radić, da se sestavi nevtralna vlada z generalom na čelu. Danes polagoma tudi že v Beogradu prodira spoznanje, da bi taka vlada poveljala pomirljivo na razdrapano politično priliko. Tem kombinacijam pa se protivijo oni krogi, ki imajo sedaj v svojih rokah, zlasti pa demokrati, ki upajo, da bodo svoje pozicije še pojačali. Vsekakor pa postaja jasno, da danes ti krogi nimajo več takega vpliva na merodajne faktorje ter da rešitev vladne krize ni več odvisna od mnenja teh krogov.»

Možnost vladne krize v Nemčiji

Grozeč konflikt med Hindenburgom in nemško vlado radi vprašanja vojnih ladij. — Hindenburg podpira oboroževalne tendence nacionalistov. — Socijalisti groze z razbitjem vladne koalicije.

— Berlin, 27. oktobra. V dobro poučenih krogih potrjujejo vesti, da name-rava socialnodemokratska stranka v državnem zboru staviti formelen predlog, naj se ustavi že započeta zgradba vojnih križark. V socialdemokratskih krogih naglašajo, da bi socialistični člani vlade odstopili, če bi bil ta predlog odklonjen. Ni dvoma, da bi socialisti svojo glosno izvršili ter da bi to izzvalo krizo vlade. Pa tudi sprejem socialističnega predloga lahko dovede do vladne krize. Minister za državno obrambo Groener vztraja pri svojem znanem stališču in zahteva, da se zgrade predvidene vojne ladje. Razen tega pa se v vladnih krogih zatrjuje, da vztraja tudi državni predsednik Hindenburg na tem, da se do skrajnosti izkoristi oboroževalna možnost Nemčije, tako da bi lahko prišlo v primeru sprejetja socialističnega predloga do konflikta med državnim predsednikom in

vlado odnosno državnim zborom. V političnih krogih že z vso resnostjo računajo s skorajšnjim izbruhom vladne krize, če se ne bo še v zadnjem trenutku našla pot, ki bi omogočila kompromis.

Izpraznitev II. porenjske cone

— Berlin, 27. oktobra. V tukajšnjih socialnodemokratskih krogih se zatrjuje, da je mednarodna prestenska komisija že opovedala svoje prestenske ter ukrenila vse potrebno za svojo preselitev v Wisbaden. Izdana so tudi že vsa potrebna navodila za izpraznitev II. okupacijske cone v Porenju. V poučenih krogih se zatrjuje, da bo izpraznitev izvršen do 10. januarja 1929, torej eno leto pred potekom v mirovni pogodbi določenega roka. V nemških političnih krogih je izzvala ta vest veliko zadržanost.

Oblastni odbor omejuje samoupravo ljudstva

Odrava okrajnih zastopov v Laškem, Sevnici in Brežicah. — V okrajne blagajne imenuje oblastni odbor eno tretjino članov. Uredba o gasilstvu.

Ljubljana, 27. oktobra. Današnja XI. seja ljubljanske občinske skupščine je potekala bolj monotono kakor včerajšnja. Sejo je otvoril predsednik skupščine dr. Natlačen ob pol 9. ter sprostil skupščini predlog Ponča o preložitvi ceste iz Radovičev v Cestnice. Predlog je bil odkazan odseku za javna dela.

Preden je predsednik prišel na drugo točko dnevnega reda, je sporočil zbornici, da je predsedstvo skupščine sklenilo prirediti v ponedeljek 29. t. m. svečano proslavo 10-letnice osvoboditve Slovenije. Ta proslava se bo vršila po temle načrtu: ob 10. popoldne bo slovesna služba božja v stolnici. Ob 11. se nato vrši skupna slavnostna seja ljubljanske in mariborske občinske skupščine na magistratu. Na sejo so povabljeni zastopniki civilnih in vojaških oblasti.

UREDBA O PRESTROJU OKRAJNIH ZASTOPOV IN ODBOROV.

Vsled odsotnosti referenta je podal poročilo o gornji uredbi načelnik odseka za uredbo, prof. Jarc. Z uredbo se razširja kranjski dejelni zakon o gradnji in vzdrževanju javnih nedržavnih cest in potov z dne 21. februarja 1912 in območje okrajnih zastopov Laškega, Sevnice in Brežice. Važna je določba, da bo za cestne okrajne odbore na ozemlju dosedanjih okrajnih zastopov oblastni odbor določil število odborovih članov.

Posl. Sitter je v debati naglašal, da nova uredba le zmanjša, doseganje samoupravne pravice ljudstva, dočim bi jih morala razširjati. Opozarja na to, da je že lani stavlil predlog, naj bi oblastna skupščina oziroma ljubljanska oblast v lastnem delokrugu na izdela sresnega zakonodajnega pooblastila izvedla sresno samoupravo. Graja predlog občinskega odbora in opozarja na kričevo krivico, ki se godi trboveljski občini. Občina prispeva dve tretjini vseh davkov za okrajni cestni odbor, ima pa v tem odboru le tri mandate. To krivico pa hoče sedaj uredba vzakoničiti. Predlaga naj se za glavni člen uredbe sprejme tako, da pride na vsakih 1500 prebivalcev v občini po en član v cestni okrajni odbor, kar pa je večina odklonila in sprejela uredbo v neizpremenjeni obliki z vsemi glasovi proti nemu.

UREDBA O OKRAJNIH BLAGAJNARJH.

Referent prof. Jarc navaja, da je namen nove uredbe ta, da zaokroži naloge in dolžnosti okrajnih blagajn v modernem smislu. Po tej uredbi bo imel oblastni odbor pravico imenovati v občine zore okrajnih blagajn kot svoje zastopnike eno tretjino vseh članov. To določbo utemeljuje s potrebo delavnosti večin v okrajnih blagajnah. Uredba odkazuje okrajnim blagajnam naslednje posebe: upravo blagajne in njenega premoženja, pospeševanje poljedelstva, živinoreje, vinarstva in obče gospodarstva v okraju, popliranje strokovnega šolstva, ustanavljanje okrajnih ubožnic, hiralnic in sirotišnic ter podpiranje občin pri nalogah javnega skrbljenja. V kritje izdatkov za te posle bodo okrajne blagajne pobirale posebne okrajne doliade. Vsak političen poseb ima po eno okrajno blagajno. Doliade razpisuje oblastni odbor, poslovanja oba traja tri leta.

Posl. Sitter opozarja na nelogičnost uredbe. Okrajem bo prepusteno plačevati okrajne doliade za blagajne, oblastni odbor pa bo imenoval tretjino članov v občini zbor. Če že večina noče postopati v smislu demokratičnih načel, naj vsaj privrlost občinskega odbora omeji njihove pravice tako, da bodo prisostvovali zborom le v lastnosti posvetovalnih in nadzornih organov. Zato predlaga, naj se zadevni člen uredbe glasi: Od občinskega odbora imenovani člani imajo prisostvovalni občinam zborom le s posvetovalnim glasom.

Govorilo so še oblastni poslanci Novak, Leinger in Deželak, nakar je bila uredba z vsemi proti nemu glasovi sprejeta.

UREDBA O POŽARNI SKUPŠČINI REDU IN GASILSTVU.

Referat o tej uredbi je podal dr. O b i a k, ki je naglašal, da so se pri sestavi uredbe upoštevali nasveti gasilske zveze, hišnih posestnikov in v poštev prihajajoči zavarovalnici. Referent vidi v tem namstvo, da je uredba dobra in sprejemljiva. Uredba v glavnem določa: Požarna policija spada v področje občine izvrševalec požarne policije v občini je župan. Občinski odbor s predpisi omejuje nevarnost požara. Ali se točno izvršuje požarno varnostni predpisi, ugotavlja požarno - ogledna komisija. Člani te komisije so župan ali požarni komisar, zastopnik gasilstva in hišni posestnik, ki ga imenuje občinski odbor. V primeru potrebe se odreja občinske straže, zlasti pri podjetjih in tornah. Pri izdajanju stavbnih dovoljenj se mora predpisi tudi zgradba vodnjakov in napravah hidrantov. Vsaka strnična naselbina s 50 ali več hišnimi številkami si mora nabaviti ustrezno občinsko brigadnico s ostalimi potrebnimi čimami.

Gasilstvo se deli v prostovoljno, poklicno in zasebno. Kjer je ustanovljeno gasilno društvo, ostuje občina poseben podrobni sklad. Osnove požarnih zavarovalnic je stekajo v gasilski sklad ljubljanske oblasti. Vsak občan brez izjeme, tudi tujec je dolžan na poziv osebno in sicer brezplačno pomagati pri gašenju požarov. V krajih z več vrst gasilstva vodi občinski odbor vnaprej, kateremu poveljniku gre vodstvo in poveljstvo pri gašenju in reševanju. Stroške gašenja nosijo prizadeti hišni posestniki, ako se jim dokaže najmanjša krivda, sicer pa občina, ki imajo pravico regresa proti zavarovalnici. Kdor sicer protivi določbam uredbe in ne izvrši naštetega dela, se kaznuje v izvisi 5—300 Din, aul z zaporom od 1—7 dni. Pritožbe so dopustne na sresnega govlavara.

Državno nadzorstvo nad izvrševanjem uredbe je izročeno politični okrajni oblasti. Uredba je bila nato brez debate sprejeta soglasno, na kar je predsednik seje zaključil.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Amsterdam 22.795—22.855, Berlin 13.555—13.585, Bruselj 0—79145, Budimpešta 0—9.9285, Curih 1094.1—1097.1, Dunaj 7.991—8.021, London 0—276.23, Newyork 56.855—57.055, Praga 168.35—169—15, Trst 297.32—299.32

ZAGREBSKA BORZA.
Zagrebska borza danes ni poslovala. V prostem prometu se notirali: Amsterdam 22.8025—22.8625, Berlin 13.555—13.585, Dunaj 7.991—8.021, Milan 297.2—299.2, London 0—276.23, Newyork 56.855—57.055, Praga 168.35—169.15, Trst 297.32—299.32. Efekt: Voina škoda 432—433.

INOZEMSKÉ BORZE.
Curih: Beograd 9.1275, London 25.205, Newyork 519.75, Pariz 20.30, Milan 27.22, Berlin 123.82, Praga 15.40, Budimpešta 90.52, Dunaj 73.12

BOR OCASUJE, TA NAPREDUJE!

Preokret v zagrebškem županskem vprašanju

Ker je prišlo do sporazuma s KDK glede sodelovanja v občinskem svetu, so pravaši postavili novo kandidaturu, davidovičevci pa bi radi imeli na magistratu svojega komisarja

— Zagreb, 27. okt. V vprašanju naslednika za odstopivšega zagrebškega župana je prišlo tokom včerajšnjega in današnjega dne do nenadnega preokreta. Večina občinskega sveta, ki ga tvorijo federalisti in pravaši, se je predinočnim sporazumom, da kandidirata na izpraznjen župansko mesto federalističnega občinskega svetnika in nekdanjega župana dr. Srkulja. Tako se je glasil vsaki oficijelni komunik, ki ga je izdal Hrvatski blok, kakor se imenuje večinski klub, ki ga tvorita obe stranki. Med tem pa so se za političnimi kulisami občinskega sveta odigrali dogodki, ki morejo omreči že doseženi sporazum. Pravaši so namreč pristali na kandidaturu dr. Srkulja, ker imajo federalisti 17 občinskih mandator, med tem ko razpolagajo pravaši samo z 9 mandati. Zato so prepustili federalistom župansko mesto in zahtevali zase podžupansko mesto. Istočasno pa so predlagali, naj Hrvatski blok ponudi sodelovanje klubu KDK v občinskem svetu, ki šteje 10 članov, nakar so federalisti pristali. Klub KDK je včeraj to sodelovanje sprejel, nakar so pravaši federalistom sporočili, da zahteva sveta konstelacija v večini občinskega sveta tudi novo obravnavo vpraša-

nja županske kandidature. Pravaši so postavili sedaj svojo lastno kandidaturu ter forsirajo za župana odvetnika dr. Prebega, za katerega bi glasovalo 9 pravašev, 10 članov kluba KDK in 3 do 5 federalistov. Ker bi skupina pravašev in KDK tudi brez pomoči federalistov razpolagala z večino, je verjetno, da bo kandidatura dr. Prebega prodrla. Ta nepričakovani preobrat v županskem vprašanju tvori v Zagrebu predmet splošnih razgovorov. Davidovičevci, ki s tem preokretom niso zadovoljni, so sedaj napeli vse sile, da bi dosegli razpust občinskega sveta in imenovanje komisarja, ki bi moral biti seveda njihov človek. V zvezi s tem se srevlja tudi včerajšnji nenadni odhod člana župana dr. Zrelca v Beograd, kjer je bil popoldne in popoldne na konferenci pri notranjem ministru.

Dones so se v Zagrebu razširile vesti, da je imenovanje komisarja že sklenjena stvar ter da se je, ki je bila prvotno določena za prihodnjo sejo, da izvoli novega župana, sploh ne bo. Kde bo imenovan za komisarja, še ni znano. Imenujejo se razni davidovičevski kandidati, ki bi hoteli na ta način priti do vpliva v Zagrebu.

ti izrazi ne pridejo v poročilo. Ta določba se ne nanaša na časopise, za katere bo odrejala vse potrebno novela tiskovnega zakona.

— Budimpešta, 27. okt. Na današnji seji poslanske zbornice je dal poslanec Fabian državnemu tajniku Sztranyavszkyju svečano zadoščenje za svoječasno žalitve. S tem činom je ta afera razčiščena.

Zadnje zasedanje angleškega parlamenta pred volitvami

— London, 27. oktobra. V torek bo z običajnim prestonim govorom otvoril kralj zadnje zasedanje zbornice pred volitvami. V ponedeljek bo ministrski svet razpravljal o podrobnostih te gislativnega programa.

Potniki «Zeppelina»

— Laketurst, 27. oktobra. Zrakoplovno društvo «Grofa Zeppelina» poroča, da se bo izmed potnikov, ki potujejo z zrakoplovom iz Fridrichshafena v Newyork, 14 udeležilo tudi povratka v Nemčijo. Med ostalimi se je prijavila tudi lady Drummond-Hay in Američanka Adams iz Drummond-Hay.

Težka nesreča v kamolovni

— Montreal, 27. oktobra. V tukajšnjem kamolovni se je pripetila sinoči vsled predčasne eksplozije težke nesreče. Pet delavcev se ni moglo več pravočasno umakniti ter jih je raztrgalo na drobne kosce, šest drugih pa je zasulo kamenje, tako da so jih izkopalji v popolnoma brezupnem stanju.

Demokratska konferenca

— Beograd, 27. oktobra. Danes dopoldne se je pričela konferenca davidovičevske demokratske stranke, ki se je udeležujejo narodni poslanci ter člani širšega glavnega odbora in zbeh centralnih odborov za Beograd in Zagreb. Na dopoldnjski seji je podal najprej Ljuba Davidović poročilo o notranjem političnem položaju, v katerem je naglašal, da so demokrati lahko s tem, kar so dosegli v prvih 10 letih, zadovoljni. Govorec o zločinu v Narodni skupščini, je povdarjal, da je ta zločin imel težje posledice, kakor najhujša akcija sovražnikov naše države vseh deset let Demokratske stranke je vedno pripravljena skleniti sporazum, da bi se našel izhod iz sedanje krize. Nato je dr. Marinković podal poročilo o zunanje-politični situaciji, nakar je bila seja prekinjena in se bo nadaljevala popoldne. Zvečer bo prirejen na čast udeležencem konference svečan banket. Izmed Slovencev se udeležuje konference samo dr. Stefan Segadin.

Prvi odmev 20. junija pred sodiščem

— Beograd, 27. oktobra. Včeraj je se pred tukskim sodiščem vršila razprava proti univ. profesorju Dragotinu Jovanoviću, katerega je vlada obtožila zaradi njegovega pisanja o zločinu Paniške Račice od 20. junija. Profesor Jovanović je takrat silno ostro napadel vladno in vladno večino. Jovanović je imel pred sodiščem govor, v katerem je z dokazi podpril svoje navedbe. Njegovi dokazi so bili tako tehtni, da ga je sodišče oprostilo.

Sovjeti pripravljeli plačati Ameriki dolgove

— Newyork, 27. oktobra. Kakor poroča «Newyork Herald», je dala sovjetska vlada razumeti v Washingtonu, da bi bila pripravljena plačati ruske dolgove v Ameriki ter prikriti pogajanja o tem vprašanju. Pri tem bi šlo za posojilo v iznosu 225 milijonov dolarjev, ki je bilo dovoljeno vladi Kerenskoga. Razen tega pride v poštev obilistični dolg kot odškodnina za različno ameriško lastnino v vrednosti skupnih 400 milijonov dolarjev.

Krvav boj med novinci in policijo

— Katovice, 27. oktobra. Pri naborih v Czeladza je prišlo do težkih izredov. Policija je morala nastopiti proti novincem z golim orožjem ter končno uporabiti tudi puške. En novinec je bil ustreljen, eden pa težko ranjen. Kamenje, ki so ga metali novinci na policijo, je raznelo štiri policijske uradnike.

Stavbna katastrofa v Nemčiji

— Berlin, 27. okt. Sinoči okoli 11. se je porušila v Fürstengutenu pri Kasselu nova hiša, v kateri so bile nastanjene mlade deklice. Predsednik doma in več deklic je bilo ranjenih, dve med njimi težko.

Mala antanta in kraljevsko vprašanje na Madžarskem

— Bukarešta, 27. oktobra. Vesti o resitvi kraljevskega vprašanja na Madžarskem so izzvale v krogih Male antante veliko vznemirjenje. Med Bukarešto in Prago se vrši živahna izmenjava misli. Kakor se doznava, je dogovorjeno, da podvzame Mala antanta primerne korake, da opozori Madžarsko na to, da bi restavracija Habsburžanov pomenila resno ogrožanje evropskega mira.

— Bukarešta, 27. oktobra. «Adeverule» poroča, da so zadnje monarhistične manifestacije na Madžarskem izjavile v Bukarešti nezadovoljstvo. Kakor zatrjuje list, razmotriva vlada o tem, da bi uvedla v tem pogledu novo diplomatsko akcijo.

Novi madžarski poslovnik

— Budimpešta, 27. okt. Kakor izve «Az Estre» porajše po novem poslovniku veljal Cloture bira se na svojem plenumu, temveč tudi v odboru. Dodatne predloge bo mogoče predložiti samo v odboru. Če se bo zahtevala ugotovitv, da je poverstvo nje mogoče, in bi bili poslanci nasvetovani v zadostnem številu, bodo čitani pomenko in izabili oni, ki ne bodo upravičeno odsotni. dije. Če bi kak poslanec rabil izraz, ki bi imel interes države ali javno moralo, lahko večina zbornice zaključuje, da

Ob desetletnici svobode

Krasni in veliki oktoberski dnevi pred desetimi leti — Uresničeni ideali preganjanih in razžaljenih — Prvi dnevi svobodne Ljubljane

Preživljamo desetletnico zgodovinskih dni, ko so drhtela srca od navdušenja in sreče ob uresničenju svobodne Jugoslavije. Padli so okovi tisočletnega suženstva in uresničili so se ideali iz dni trpljenja. Na najvišjo stopnjo potencirano fizično in psihično trpljenje v vojnih letih je zgostilo obrise davnih idealov lastne državnosti in do zadnje gorske vasice je prodrlo spoznanje, da more svoboden narod živeti le v svoji lastni svobodni državi. Revolucionaren duh, ki je pred vojnjo ždel skrit le v srcih nekaterenikov, vs je razplamtel v širokih množicah našega naroda. Bili so veliki časi, ki bodo ostali v živem spomnu vsem, ki so jih doživeli.

V petek, dne 26. oktobra l. 1918. so se zbrali ob velikanski udeležbi v dvorani Mestnega doma v Ljubljani zastopniki kulturnih in političnih organizacij vseh političnih strank z namenom, da se porazgovore, kako dati duška ljudskemu razpoloženju in kako na slavnosten način proslaviti dan vstajenja naroda SHS. Sledilo je predsedoval dež. poslanec Adolf Ribnikar; udeležila sta se ga tudi člana permanentnega Narodnega sveta Ivan Hribar in prof. Vesjenjak. Sklenjeno je bilo, naj se naslednji torek, 29. okt. proglasi za narodni praznik. Ukrejene so bile najobširnejše priprave za čim veličastnejšo manifestacijo našega naroda in na delu so bile vse naše organizacije, da bi tudi taka postala.

Dne 28. oktobra se je vršil v mestni posvetovalnici razgovor o organizaciji Narodne obrane. Posvetovanja, ki ga je vodil pokojni dr. Ivan Oražen, sta se udeležili predsedstvi Sokolske in Orlovske zveze, več sokolskih voditeljev in lepo število mož z dežele. Kot zastopnik Narodnega sveta iz Zagreba je bil navzoč dr. Kramer. Sklenjeno je bilo, da se organizirajo narodne straže in izvolijo se je poseben odbor 12 članov (6 Sokolov in 6 Orlov), ki naj pripravi organizacijski načrt in vodi organizacijsko delo za narodno obrano. Delegati SSZ za Narodno Stražo so bili: Drenik, dr. Fetičoh-Frankheim, Kovacič, dr. Pestotnik, inž. Poženel in Rozman. Delegati Orlov pa so bili: Cegnar, Jeločnik, Kržan, Jos. Pirc, Ramovž in dr. Natlačnik. Iz Zagreba so prihajale vesti o snovanju narodne vojske in »Slovenski Narod« je na dan narodnega praznika 29. oktobra objavil v posebni izdaji himne slovenskih narodov z marseljezo na čelu: »Na boj svobode levja četa, napočili ti je slave čast!«

Narodno veče v Zagrebu se je dan prej proglasilo za vrhovno oblast v vseh jugoslovenskih pokrajinah, ki so bile zastopane v njem.

Dne 29. oktobra l. 1918. je Ljubljana doživela manifestacijo, kakršne še ni videla. Bila je to manifestacija za svobodno in samostojno državo. Že v zgodnjih jutranjih urah se je pričelo občinstvo zbirati po ulicah. Zlasti živahno je bilo na glavnem zbirališču pred pošto, na prostoru med hotelom »Slon« in Narodnim domom ob sedajni Aleksandrovi cesti. Prostrano stavbišče je bilo polno ljudi, ki so se hoteli udeležiti manifestacijskega sprevoda. Iz okolice so prihiti udeležniki peš in na vozovih, okrašenih z zastavami in trakovi v narodnih barvah. Ob 9. se je pričel premikati sprevod po Dunajski cesti mimo kolodvoru, po Resljevi cesti čez Glavni trg, preko šentjakobskega mosta skozi Vezovo ulico pred deželni dvorec in potem nazaj po Wolfovi in Prešernovi ulici pred hotel »Slon«. Sprevod je otvorila kavalkada Sokolov, ki jim je

sledila dolga vrsta okrašenih vozov. Povsod so bile videti narodne noše, povsod je prevladovalo svečano razpoloženje. Sledila je kavalkada Orlov in zopet dolga vrsta vozov ter skupina jezdecev. Šolska mladina je korakala pod vodstvom učiteljskega, sledile so strokovne organizacije, uradniška društva, vmes delavstvo in razno uslužbenstvo državnih in privatnih uradov. Manifestante sta spremljali dve godbi. Narodno žensko v narodnih nošah je tvorilo posebno skupino. Burno pozdravljeni so bili zlasti Sokoli. Sprevod so zaključili vojniki, častniki in moštvo, vojni ujetniki in invalidi. V sprevodu so nosili narodne zastave, zastave Zedinjenih držav, angleške zastave in zastave naših bratov na severu. Vso pot je občinstvo, ki je tvorilo desetisočglavi špalir viharno pozdravljalo manifestante. Na Kongresnem trgu in v sosednjih ulicah se je zbralo do 30.000 ljudi, ki jih je prvi nagovoril z balkona deželnega dvorca v imenu ljubljanskega Narodnega sveta in kot pooblaščenec Narodnega sveta Ivan Hribar, nakar so govorili v imenu Jugoslovenskega kluba dr. Lovro Pogačnik, v imenu deželnega odbora dr. Karel Triller, v imenu socialnih demokratov Kopač, v imenu mestne občine ljubljanske dr. Ivan Tavčar. Svobodna Jugoslavija je bila proglašena tudi v Sloveniji.

Istega dne se je sestel ljubljanski občinski svet, ki je na predlog župana dr. Tavčarja sklenil, da pripoznava kot vrhovno jugoslovensko oblast Narodno veče v Zagrebu, ki se mu podreja v vsakem oziru. Obč. svetnik A. Likosar je poročal o županovem predlogu, naj se iz prostovoljcev ustanovi narodna mestna bramba, župan pa je sporočil, da je odločil, da se ima na ljubljanskem magistratu uporabljati v uradovanju izključno slovenski jezik.

Na seji je govoril tudi obč. svetnik dr. Fran Novak, ki je začel svoj govor z besedami: »Jugosloveni! Svobodni smo, svobodni smo na svoji lastni zemlji! Padle so težke verige, ki so nam zapletale prostost, v prostem razumu dinamo prosto, kakor nam doslej ni bilo usojeno. Vrzimo od sebe tudi zunanje znake suženstva! Z Dunaja, kjer smo pravico zamažali zahtevali, njegovimi osebnostmi in spomeniki nimamo ničesar več opraviti!«

In ko je župan zaključil sejo, so obč. svetniki vzklikali: »Živela svobodna Jugoslavija«, dočim je z ulice odmevalo: »živela svobodna Ljubljana! Živela naša svoboda!«

Lepi dnevi so bili takrat. Desetletnice ne praznujemo tako enotni, kakor smo slavili ustanovitev svoje lastne države. Mnogo se je grešilo od tistih časov. Velika ideja ustvarjanja lastne močne države ni našla povsod velikih ljudi. Izgubili smo koroške in primorske Slovence ter istrske Hrvate in končno je prišlo v jubilejnim letu tudi do prelita bratske krvi v svetlihu države, v našem parlamentu. Dames smo razprti, edinstvo Slovencev, Hrvatov in Srbov preživlja veliko krizo po krivdi ljudi, ki jim je bil lastni dobiček več kakor pa bodočnost skupne koristi in bodočnosti vsega naroda. Toda ideali, ki so vodili jugoslovensko mladino pred vojno k velikim ciljem, jugoslovenske dobrovolje na bojnih poljih Dobruže in solunske fronte, naš narod v dnevih prerata — ti ideali še živijo v milijonih; še so živi ideali popolne svobode Jugoslovenov, njihove enakopravnosti. Gotovo je, da bodo zmagali vnovič, kakor so zmagali pred desetimi leti.

Pisane zgodbe iz naših krajev

Dve smrtni obsodbi. — Namesto pred oltar v smrt. — Tragedija odpuščene uradnice. — Obup brezposelnega delavca. — Slivovka zastupila otroka.

Meseca avgusta l. 1926 so časopisi objavili poročila o strašnem umoru, ki je bil izvršen v neki gostilni med Starparjem in Somborjem. Ta umor je ondodnemu prebivalstvu še zdaj živo v spomnu. Gostilničarja Stanka Jelašiča so neke temne noči prosili trije neznanci za prenočišče. Nič hudega sluteči gostilničar jim je odprl. Komaj so pa ti vstopili v gostilno, so že pograbilo gostilničarja in zahtevali, da jim da ves denar. Ker se je gostilničar protivil in ni hotel takoj izročiti denarja, je eden roparjev ustrelil nanj in ga smrtno pogodil. Gostilničar se je zgrudil mrtev na tla. Prisoten je bil tedaj je 9letni gostilničarjev sin, ki se je pa iz strahu pred razbojniki skrnil pod posteljo. Trije roparji so po umoru gostilničarja gostilničarja premetali vso hišo in našli nekaj tisoč Din. Nato so začeli piti žganje. Tedaj so se domislili, da bi jih gostilničarjev sin mogel izdati, in so ga začeli iskati po vsej hiši. Res so ga tudi našli pod posteljo. Umoriti ga niso mogli, ker je v tistem trenutku nekdo potrkal na okno. Kmečki fantje so se vracali s plesa in ker so videli v gostilni luč, so potrkali. Ker ni bilo odziva, so fantje hoteli vdreti v gostilno. Med tem so pa roparji že pobegnili skozi zadnja vrata. En ropar je še ustrelil na fante in težko ranil nekega Tošo Bantobranskega. Nastala je splošna zmešnjava, in ker je bila tema, so roparji pobegnili. Bantobranskega je roparjeva krogla zadela v pljuča in je nekaj dni pozneje podlegel težki poškodbi. Poličija je s pomočjo orožništva

uvedla obširno preiskavo in slednjič našla enega roparja v Zagrebu. To je bil neki Brankov. Ko so ga zaslišali, je izdal še svoje tovariše. To so bili Štefan Parčetič, Zarko Slukič, Simon Recin, Uroš Recin in Peter Parčetič. Tudi te je policija v kratkem ujela in jih zaprla. Morilci so prišli meseca februarja pred sodišče v Somborju, ki je obsodilo Brankova in Slukiča na smrt na vešalih, ostale pa na večletno težko ječo. Obtožencem so dokazali razen umora tudi še druge težke delikte. Te dni je zločinska tolpa prišla v drugič pred vzklicno sodišče v Novem Sadu. Okovane in pod močno eskorto so roparje pripeljali iz Sombora v Novi Sad. Tudi sodno poslopje je bilo močno zastraženo, da bi roparji ne pobegnili. Po čitanju obtožnice in obsodbe prvostopenjskega sodišča so bili roparji zaslišani. Vsi so tažili udeležbo pri umoru, le Štefan Parčetič je priznal, da je umoril gostilničarja. Vsklicno sodišče je pa potrdilo obsodbo somborskega sodišča tako, da bosta Brankov in Slukič končala na vešalih.

Ze včeraj smo poročali o strašni železniški nesreči pri Rumi, ki je zahtevala dvoje mladih življenj. Nesreča se je pripetila v sredo v bližini kolodvoru v Rumi. Pri železniškem prelazu na cesti, ki vodi iz Rume v Jarak, sta vozila dva kmetška voza. Bilo je že pozno pod večer in oblačno. Na progji je premikala lokomotiva. Prvi voz, ki je ravno v tem trenutku prevozil prelaz, je srečno prišel na drugo stran, drugi voz je pa lokomotiva, ki je rav-

no drvela med prelazom, pograbila in ga popolnoma razbila. Na vozu sta bila 17 letna Elizabeta Lechner in 18 letni Peter Heinrich. Elizabeta je obležala na mestu mrtva. Peter je pa obležal pri tračnih težko poškodovan. Odpejali so ga takoj v bolnico v Mitrovici, kjer je naslednji dan podlegel težkim ranam. Elizabeta je bila Petrova nevesta in sta se nameravala poročiti prihodnji teden. Pokopali so ju v skupni grob ob veliki udeležbi tamošnjega prebivalstva. Vzrok strašne nesreče še ni popolnoma pojasnjen. Železniško osebje je izjavilo, da so bile zapornice pri prelazu spuščene in so jih vozniki sami dvignili. Lokomotiva je imela spredaj tudi svetilko vozno, da bi jo morali vozniki videti. Voznik prvega voza, ki je srečno prevozil prelaz, je pa izjavil, da zapornice niso bile spuščene in da tudi lokomotiva ni imela svetilke ter je zato niso mogli v temi opaziti.

Iz Apatina poročajo o tragični usodi neke državne uradnice v vasi Filipovo, ki priča o bedi naših državnih uradnikov. 44 letna Roza Dompan je služila že dolgo pri tamošnjem poštnem uradu. Nikdar ni bilo pritožbe proti njej. Opravljala je vestno svojo službo in je bila znana kot marljiva uradnica. Pred tednom je pa dobila od ministrstva pošte in telegrafa obvestilo, da je odpuščena iz državne službe, ne da bi bil naveden vzrok nenadnega odpusta. In Roza, ki je služila nepretrgano v državnih službi polnih 25 let, si je to tako vzela k srcu, da se ji je omračil um. Odpejali so jo na opazovalnico v Apatinu. Res žalostna slika usode uradnika v naši državi.

Včeraj je obup pognal v valove Save delavca Gabra Kučeka, doma iz Kašine. Mož ni mogel živeti v svojem rojstnem kraju, ker tam ni našel službe. Bil je siromašen. Ni imel zemlje, da bi jo obdeloval in ni bil več nobene obrti, s katero bi se preživljal. Niti kot navaden delavec ni mogel dobiti službe. Zato je včeraj prišel v Zagreb, da bi dobil kako službo in si zaslužil vsaj za hrano. Bil je pripravljen prevzeti najtežje delo, samo da bi kaj zaslužil. V Zagreb je prišel v trdnem prepričanju, da se bo rešil za vedno bede in stradanja. Ves dan je hodil po mestu in se ponujal raznim obrtnikom in delodajalcem za majhno plačo. Toda ni imel sreče. Službe ni mogel dobiti. To ga je pognalo v obup. Bil je lačen in ni vedel, kaj bi počel. Krasti ni hotel, čeprav ga je srečal v neki ulici potehul in ga prosil, naj mu pomaga pri tatvini. Premišljujoč, o svoji usodi, je delavec počasi korakal po Savski cesti. Še vedno se je oziral po novozidanih hišah, še vedno je morda v dnu svoje duše upal, da dobi službo. Med tem je prišel do Save in prekoračil most. Tedaj mu je šinila v glavo obupna misel. Kakih sto korakov od železniškega mostu je skočil v Savo. Na železniškem mostu je slučajno stal neki železničar, ki je samomorilca opazil in hitel na kraj kjer je skočil v Savo. Železničar Rudolf Maveri je takoj skočil za samomorilcem in posrečilo se mu je potegniti ga iz vode.

Iz Vinkovcev poročajo o smrti nekega 5letnega dečka, ki je umrl na zastrupljenju s slivovko, ki mu jo je dal njegov ded. V naših krajih imajo starši grdo navado, da dajejo otrokom žganje in vino, ki zastruplja nežni detski organizem. Kmetško ljudstvo misli namreč, da postanejo otroci tako močnejši. To obenem dokazuje, kako je naše ljudstvo še malo poučeno o škodljivosti alkohola. V vasi Otoku pri Vinkovcih se je pripetilo pred dnevi, da je umrl deček na zastrupljenju s slivovko. Seljak Marko Galovič je kahal rakijo. O tem so zvedeli sosedovi otroci, med katerimi sta bila tudi 5letni Marko Galovič in 4letni sin Adama Ozdanoviča. Otroci so deda prosili, naj jim da rakije. Ded se je sprva protivil, potem je pa otrokom ponudil slivovke, ki jim je dišala in so jo slastno pili. Ko so se napotili domov, se je onesevstil najprvo mali Marko. Naslednji dan je pa umrl na zastrupljenju. Zastrupljenje z alkoholom je ugotovila tudi obdukcija trupla.

Neobičajna eksplozija v Lazah

Na postaji Laze je nastala pri prekladanju posod, napoljenih s solno kislino eksplozija, ki je ogrožala ne samo najbližjo okolico Laze in Dolsko okraj Save, temveč so pričeli strupeni plini, ki so se razvijali med eksplozijo, dušiti ljudi po bližnji zasavski soteski skoro do Zaloga navzgor in do Jevnice na nasprotni strani. Kemična trvdka dr. Kamsky je dobila zopet večjo pošiljatev najrazličnejših kemikalij. Blago so iztovarjale mlade delavke. Po nesreči se je izmuznil dvema dekletoma balon nevarne kisline iz rok. S silnim pokom se je razbila močna steklenica, kislina se je razlila in začela vreti po tleh, kar je povzročilo razumljivo razburjenje. Zgoča in jedka kislina je prišla tudi do starih flakonov, ki so istotako eksplodirali, iz njih pa se je začel dvigati dušljiv plin. Dušične lave je bilo vedno več, tako da je začela teči čez tir in čez železniški nasip. Jelek in strupeni plin je začel dušiti vse navzoče, v dušljivih atmosferi ni bilo mogoče misliti na reševanje. Zvepneli plini so pričeli prodirati tudi v bližnje hiše in gospodarska poslopja. Na nevarnost so postali pozorni tako v Dolskem, kakor tudi v ostalih savskih selih. Gasilski načelnik v Dolskem g. Medved je dal trobiti alarm. Na pomoč so prihitele gasilske brigade, ki so stopile takoj v akcijo. To ga goreča kislina je pod vplivom vode še bolj žarela in gorela. Medtem pa je bila nevarnost vedno večja in bati se je bilo, da se zaduši živina v hlevih. V splošni

zmešnjavi so hoteli kmetje rešiti živino in prašiče, pa niso mogli blizu. Ko so opazili gasilce, da močni vodni curki le zastavljajo pod strupenim plinom, so začeli vseeno brizgati v udušljive oblake dima. V nalašč za to pripravljene jarko so pričeli loviti tekočino, ki je tekla proti spodaj ležečim hišam. Še sedaj se vdi na postaji Laze po zemlji do 3 m široko gaz, ki jo je goreča lava popolnoma izžgala.

Sporti

— Ilirija — Hašk. V nedeljo se srečata v prijateljski tekmi zagrebški Hašk, večkratni prvak ZNP in bivši prvak LNP ljubljanska Ilirija. Hašk in Ilirija sta že opetovano merila svoje moči, tako v prijateljskih, kakor tudi v tekmah za državno prvenstvo. Skoraj vse tekme so vedno končale s pičlo zmago enega ali drugega. Nazadnje sta se srečala Ilirija in Hašk v tekmi za državno prvenstvo, in sicer lani. Tekma je končala neodločno v razmerju 1 : 1, dasi je bil Hašk vse čas v premoci. Zato obeta tudi jutrišnja tekma prav zanimiv sport, napeto borbo dveh skoraj popolnoma enakovrednih nasprotnikov. V kolikor je Hašk tehnično boljši, v toliko je Ilirija bolj borbena. Tekma se prične ob 15.30 in se vrši na igrišču SK Ilirije.

— Jutrišnje prvenstvene tekme. Jutri se srečata na igrišču Primorja podsavski prvak Primorje in Jadran. Zanimivo bo vsakakor gledati nastop Jadrana, ki je do sedaj nastopil edino proti Hermesu in kjer se je pokazal v dobri formi; takisto se je dobro obnesel napram Reki, katero je v kvalifikacijski tekmi za prestop v I. a razred gladko odpravil. Za Primorje bo tekma z Jadrantom prilično dobra priprava za ponovno prvenstveno tekmo z Ilirijo, ki se vrši po vsej priliki že prihodnjo nedeljo; ker nas v zadnjem srečanju z Ilirijo nastop Primorja ni mogel popolnoma zadovoljiti, se bo že jutri izkazalo, kakšne izgleda ima v prihodnji tekmi. V predtekmi nastopita rezervni moštvi Primorja in Jadrana; glavna tekma prične ob 15.30, a predtekma ob 13.45.

— Jubilejna kolesarska dirka. Radi razpisu »Motokolesarskega kluba Ilirije« se vrši v nedeljo dne 28. t. m. »Jubilejna kolesarska dirka« za prehodni pokal, poklonjen o prilički 40letnega obstoja slov. kolesarstva, po bivših članih »Kluba slov. biciklistov Ljubljana 1887« Proga Ljubljana-Trebnje do km 53 in obratno km 100. Start se vrši ob vsakem vremenu ob 11. dopoldne pri km 3 na Dolenjski cesti pred restavracijo g. Joška Jelačina. Cilj istotam. Dirkače je pričakovati med 1430 in 15. — Pravico starta imajo vsi člani kolesarskih klubov Slovencev, ki so včlanjeni v Koturški Savez SHS. Branitelj prehodnega darila iz prejšnjega leta je g. Joso Solar, član »Motokolesarske Ilirije«. Sestanek g. odbornikov (za tehnične referente obvezno) podoborov »Ljubljana«, »Ljubljana mesto« in podobora »Celje« ob 10. uri 30 min. v restavraciji g. Joška Jelačina. — Koturški Savez SHS. Pokrajinski predsednik Slovenije.

— Službeno iz LHP (iz seje upravnega odbora dne 25. X.). Verificira se prvenstvena tekma SK Ilirija : SK Slivnica z rezultatom 26 : 0 (11 : 0) za SK Ilirijo. — Tekma rezervnih družin SK Ilirije in ASK Primorja, se določa na 4. XII. 1928. — Vsi sodniki se opozarjajo, da pobirajo v smislu pravil od prvenstvenih in prijateljskih tekem sodniško takso po 20.— Din. od internacionalnih reprezentanci in tekem za državno prvenstvo pa po Din 30.— — Tajnica.

Slovenija in Argentina

Izseljeniško vprašanje je velevažno za nas, saj je en milijon naših državljanov v izseljeništvu. Zato je treba, da se vsi zavzamemo za izseljenca. Naši izseljenci v Buenos Airesu so letos na sestanku društva »Slavijac« razmotrivali važnost in potrebo, da se vse zanimamo za izseljeniško vprašanje in da po možnosti vsi sodelujemo. Povdarjalo se je, da je izseljeniško vprašanje veda in da je zato treba to vprašanje bolj znanstveno proučevati. Po daljšem razmotranju se je sklenilo sporočiti slovenski javnosti sledeče: »Ker je radi raznih znanih okoliščin postala Južna Amerika, posebno Argentina najvažnejša zemlja za vseljavanje naših ljudi, mora Slovenija spoznati novo torišče, kjer bo živel, uspeval ali propadal oziroma živelaril znaten del Slovencev. Le temeljito spoznanje bo omogočilo čim bolj obvladati novo torišče, da ne ostanemo Slovenci v njem samo predmet izkoriščevanja, temveč čimtelj, ki bo obvladal razmere z zavestno voljo na podlagi dobrega poznavanja in z jasnim pojmom o danih težavah in možnostih.

Zato mora Slovenija kot taka prevzeti kolektivni del tega projekta in sicer njegovo znanstveno stran in določanje glavnih smernic pri apliciranju znanstvene spoznaje.

Zato je potrebno, da predvsem v Ljubljani kot središču nastopijo organi, ki bodo nosilci tega temeljnega znanstvenega delovanja.

Prva vez s tujino je točno znanje jezika. Središče širjenja znanja kastelanskega jezika more biti »Kastelanski seminar« ali »Ibero-ameriški seminar« na našem vseučilišču. Njegova naloga mora biti: predavanje kastelanske slovnice in širjenje jezikovnega znanja med onimi, ki se izselijo v ibero-ameriške dežele. Nadalje spoznavanje književnosti mladih ibero-ameriških narodov ter znanstvenega dela sploh, s primernim objavljanjem, da ne ostane vse omejeno na štiri stene predavalnice, temveč da se popularizira.

Iz tega seminarja se ima razviti kulturna izmenjava med Slovenijo in Ibersko Ameriko: Naši imajo priti v Ameriko na znanstvena proučevanja in povabiti tukajšnje znanstvenike in publiciste itd., da na svojih mnogobrojnih znanstvenih potovanjih po Evropi začno prihajati tudi med nas Slovence. S tem bo ustvarjena podlaga, kadar

bo pri nas par strokovnjakov, ki bodo poznali jezik in se bavili z ibero-ameriški vprašanji znanstvenega značaja. Drugi predmet je naš izseljenec. V to svrhu je treba ustanoviti izseljeniški muzej, kjer se bo zbiral ves material o izseljeništvu, da bo na razpolago onim, ki se bodo bavili teoretično ali praktično s tem vprašanjem.

Slovensko-argentinski klub naj bi se ustanovil v Ljubljani. Ta ima vzeti v roke praktično stran dela, ki dobi v seminarju znanstveno podlago glede delovanja, v muzeju glede zbranega materiala. Klub ima skrbeti za društveno stran, pri obiskih posameznih inozemcev, za prirejanje predavanj, slavnostnih večerov, n. pr. na dan argentinskega narodnega praznika 25. maja itd. Ena prireditiv bi se na primer mogla vršiti na čast argentinskega generalnega konzula g. Celsa B. da Barrios-a v Beogradu, ki je velik prijatelj Slovencev. Ko je prišel koncem leta 1926 v Buenos Aires, je objavil v največjem dnevniku celo stran slik o Sloveniji, a ko je odpotoval, zopet v drugem obširen članek s slikami o Bledu.

Klub bi mogel poskrbeti, da bi naši mlajši časniki, politiki, trgovci, industrijci itd. prišli v Amerko pogledat, ker nihče, ki pride enkrat vsaj pogledat sem, se ne vrne nazaj v Evropo tak, kot je prišel semkaj, temveč si razširi obzorje.

Slovenski javnosti se s tem daje ta sklep naše mlade argentinske kolonije na znanje s pozivom v vse merodajne faktorje, da ga skušajo uresničiti.

Beleznica

Koledar.

Danes: Sobota, 27. oktobra 1928; katoličani: Sabina; pravoslavni: 14. oktobra, Sv. Petka.

Jutri: Nedelja, 28. oktobra 1928; katoličani: Simon; pravoslavni: 15. oktobra, Jerefm.

Današnje prireditve.

Drama: »Tajna dolgega življenja« Opera: »Boccaccio«.

Kino Matice: »Stari Heidelberg«. Kino Ideal: »Cirkus Royal«.

Proslava desetletnice osvobojenja ob 21. na Taboru.

Prireditve v nedeljo.

Drama: »Herman Celjski«. Opera: Ob 15. »Madame Butterfly«.

Kino Matice: »Stari Heidelberg«. Kino Ideal: »Cirkus Royal«.

Hašk—Ilirija ob 15.30, Primorje—Jadran. Dežurne lekarne.

Danes in jutri: Bohinec, Rimska cesta, Levstik, Resljeva cesta.

Za smrtno kozo

Pepe iz uredništva ima bridko zavest, da ni nesmrten genij in sploh da nima ne na duhu, ne na telesu nič nesmrtnega. Zato da ga čaka smrtna koz, ki mu bo neusmiljeno upihnila luč življenja. S to žalostno istino se je že sprizjajnil, ampak se še ni in se nikoli ne bo z bridkim spoznanjem, da v primeru nenadnega zamaha smrtno kozo ne bo nikogar, ki bi znal primerno oceniti njegove zasluge. Zato da bi ne bilo napak že zdaj dati nekatera tozadnevna navodila kolegi, ki vodi register blagopokojnih in njihovih nevenljivih zaslug. Naj si izvoli to reč zabeležiti, da mu ne bo treba usodnega dne begati okrog in zbirati podatkov.

Uml je mož — tako naj začne Pepetovo posmrtnico. Po kratki, mukepolni boleznii, previdnega s tolažili svete vere, je pobrala neizprosna smrtna koz in ni ga več. Njegova blaga duša se kar ni mogla ločiti od telesa, ki je mirno v Gospodu zatislilo svoje trudne oči. Bridka izguba je zadela vse, ki so pokojnega poznali, in tudi one, ki ga niso. Kajti, bil je vedno in vse-skozi naprednega prepričanja. Njegove zasluge za napredno, narodno in slovensko stvar so takorekoč neprecenljive. Že od mladih nog je rad prepeval hejslovensko himno in komaj so pripeljali prve ameriške tanke na krvavo bojišče, je začelo njegovo jugoslovensko srce na vso moč utripati za svobodo in ujedinenje. Ko so pa v Parizu sklenili ustanoviti močno edinstveno in nerazdeljivo državo treh črk, je bil med prvimi, ki jo je pozdravil. Ni bilo kongresa kolikaj slovanskega značaja, da bi se ga ne bil udeležil, osobito če se je lahko brezplačno vozil ter jedel ino pil na račun slovanske vzajemnosti. V cerkev je hodil samo ob nedeljah in praznikih in kadar se je pomikala procesija mimo njegovi hiše, je prižgal svečo in se umaknil od okna, da bi se skrivnostno rešnjeje telesa ne zgrazala nad njegovim naprednim prepričanjem. Toda se je pred smrtjo opravičil skrivnosti za take umike in sta se pobotata, da je bil previden s tolažili, kakor se spodobi. Paragrafe je cenil nad vse, tradicije takisto in je bil sploh naprednjak, kakršnih je med nami k sreči še mnogo. Svefi veri in cerkvi je priznaval oblast, božjim namestnikom na zemlji nikoli ni odrekal pravice do nezmotljivosti in kurjih britofov, krščanstvo mu je bila največja kulturna vrednota, zlatemu teletu ni odrekal časti, ne oblasti, bil je član Sokola in mnogih drugih naprednih društev, politično se je pa udeleževal jako agilno na dve strani. Pobijal je z moko kunjto klerikalnega zmaja in se zavzemal za slovensko vzajemnost, osobito po dobri večerji, za vrčkom piva v družbi hejslovensko mislečih prijateljev. Tako si je pridobil nevenljivih zaslug za napredno in slovensko stvar in naj mu svefi večna leščerba kremenitega naprednjaštva.

Inserirajte v „Slov. Narodu“!

Jerančičevi spomini

Dne 1. aprila 1924 se je po Ljubljani raznesla vest, da je bila na Vodovodni cesti umorjena lepa mlada blagajničarka Fani Petkovskova. Se isti dan je bil kot dozdnevni morilec aretiran mladi dijak Alojzij Jerančič, sin uglednih starišev iz Ljubljane, fant lepe Fanike. Zaman je Jerančič zatrjeval svojo nedolžnost. Na podlagi indicij so porotniki izrekli: Kriv je! in sodišče ga je obsodilo na štiriletno ječo.

Alojzij Jerančič

Kazenska premiskava in proces sta takrat razburjala vso Ljubljano. Skrivnost tragične ljubezni med lepo, nesrečno Fanci in mladim Jerančičem je bila predmet obče radovednosti, mnogega sočustvovanja, ostrih obsodb. Ali je bila cela ljubezenska tragedija le kruto završena ljubavna avantura iz-prijenega Don Juana? Ali je Fanci postala žrtev ljubosumnosti? Ali je šlo le za nesrečen zaključek strastne ljubezenske scene? Ali pa je bil Jerančič že žrtev naključja in se Fanci morilec še sedaj veseli svoje svobode?

Porotniki so rekli svoje, sodišče je storilo, kar je ukazal zakon, a disonanca je ostala. Obtoženi in obsojeni Jerančič ni priznal svoje krivde. Za njim so se zaprla vrata ječe, njegove zadnje besede pred sodniki psovale: »Nedolžen sem!»

V jeseni 1924 so Jerančiča prepeljali v mariborsko kaznilnico in tam je od-sedel svojo kazen, ki si jo je skrajšal s samotnim zaporom. Po odpustu je od-slutil vojaše in se vrnil nazaj v veliki svet.

Prinesel je s seboj

spomine, napisane v dolgih, temnih in težkih urah svojega biva-nja v ječi.

V teh zapiskih popisuje v tonu, polnem iskrenosti, tragedijo svojega mla-dega življenja, ki je bila tudi tragedija lepe in nesrečne Fanci Petkovskove. V teh beležkah čitamo, kako sta se Fanci in Lofze spoznala, kako sta se ljubila, doživljamo mračno noč umora, trpljenje in muko kazenske preiskave, depresije in podvige obtoženca, ki se pripravljata na razpravo in sodbo. Še en-krat gledamo pred seboj velike prizore Jerančičevega procesa in katastrofo krivdoreka.

Iz Ljubljane peljejo obsojenca v Maribor v kaznilnico. Redko smo v ta-ko živem tonu čitali opis žalostne vožnje slika kaznijskega društva, ki ga v verigah odpravljajo v dom kazni. Silno interesanten je popis ureditve razmer in življenja v kaznilnici, kjer Jerančič izdržava svojo kazen — dokler se ne približa dan rešitve, dokler se ne odprejo težka vrata, skozi katera stopi odpuščeni kaznenec zopet v bel svet.

Jerančičevi memoari postajajo na ta način silno interesantno čtivo, ki mora čitatelja držati v svojih sponah do zadnje vrste.

»Slovenski Narod« prične prihodnje dni priobčevati Jerančičeve memoare pod naslovom

PET LET POZNEJE

(Iz dnevnika odpuščenega kaznjence.)

Prepričani smo, da bodo te vseskozi zanimive in v mnogem oziru senzaci-onalne zabeležke vzbudile največji interes široke publike.

»SLOVENSKI NAROD«.

Ob 100-letnici rojstva skladatelja Leopolda Belarja

Spomin skladatelja L. Belarja, ki se je odlikoval zlasti na polju cerkvene glasbe. — Rojen je bil 27. oktobra 1828 v Idriji

100 let je minilo danes, kar je bil rojen moj blagopokojni oče v Idriji, malem rudarskem, nekdanj domaćem mestecu, kot sin rudarja in cerkvenega oskrbnika Matevža. V prijazni spomin mu je napisal njegov mladi prijatelj, sodelavec in pesnik E. Gangl, ob njegovi smrti 17. junija 1899 pod njegovim, v »Učiteljskem tovarišu« takrat obelodaneno sliko nekaj vrstic. To spominsko sliko hranijo tu nekateri občani, ki so mojega očeta še osebno poznali. Te vrstice, ki prav jasno kažejo delovanje mojega očeta, se glase:

Za božjo čast, za dom je in mladino z besedo delal, z godbo žive dni, Bog je v, nebeščanov ga vzel družino, tam mu za troud plačilo naj deli. A kar v blaginjo je človeštvo storil, s častjo o tem bo pozni rod govoril.

Veseli me, da ob stoletnici, katero praznujemo jaz tu, moja družina pa v Ameriki, smem tudi jaz napisati kot hvaležen sin nekaj spominov za tiste vrle meje in vzor-ne žene, ki se tega blagega šolnika in komponista še spominjajo. Imam v prvi vrsti tiste dečke in deklice v mislih, ki so pri mojem očetu nekdanj v šolo hodili. Teh je še veliko med nami, nešteto le pa pev-cev in pevki, ki prepevajo daleč na okoli skladbe mojega očeta. Lahko rečem, kjer slovenska pesem doni, se slišijo tudi Belarjeve skladbe. Naj omenim nekdanj naj-popularnejšo pesem: »Kranjc, glej tvoja zemlja je zdrava«. Izdal je nad 100 pisanih in tiskanih pesmi. Še bolj znane so pa nje-gove cerkvene skladbe, med njimi splošno znana slovenska maša »Oče večni!« Oče je ošel pred 30 leti v večnost, a njegove skladbe se še vedno pečejo, posebno pa ma-ša »Oče večni«, ki bo gotovo še vnaprej živila. Ta skladba je za mojega očeta naj-značilnejša in zato hočem kratko sprego-voriti o nji.

Ko sem služil na mornarski akademiji na Reki sem rad hodil po zanimivi okolici kvarnerske obale, zlasti ob nedeljah in praznikih. Rad sem zavil tudi v to ali ono cerkvico. Nekoč sem zašel v Istri prav na kmete, kjer se jesih cedi. V Čičerilo, pokrajino med Reko in Trstom. Prisel sem v metropolo te res originalne pokrajine. Pravi-jo, da so se Čiči naselili tu iz Rumunije. Imajo svoj jezik, podoben rumunskemu in prav bujno narodno rumunsko nošo. V ka-fedrali v Munah, v resnici seve mala, skromna cerkva, so takrat peli navdušeno v Čičeriji pri božji službi očetov »Oče večni« v moje nemalo presenečenje, ako-ravno sem bil vajen pogosto slišati to oče-tovo kompozicijo na Krasu. Spominjam se živo, kako mi je oče svoj čas pripovedoval, kako in kje se je rodila ta njegova prva

res stara, a danes še živa kompozicija. »V prvem letu mojega službovanja v Cerknici kot učitelju zateknik, takrat imeno-van »Schulgehilfe« ali po domače »geft« (izgovarjali so gft), l. 1849 sem kaj rad zahajal na bližnje in dalnje vrhove okrog Cerkniskega jezera. Bil je krasen spomina-danski dan, ko sem se zjodaj zjutraj na-potil na prav zložen hrib Slivnica proti se-veru od Cerknice, s katerega se ti nudi na vse strani krasen razgled. Prijazen, delo-ma zaraščen holmec, solnce vzhaja, ptički se oglašajo, škripančki v višavi žvrgole, vsa narava se prebujata v pomladnem brstenju. Pod teboj mirno zeleno jezero, nad glavo se razteza sinje nebo, od koder sem slišal to nebeško petje. Viđiš, Albin, tu se je ro-dil »Oče večni«, takoj sem ga napisal in na domu zaigral, tako je nastala ta kompozici-ja, ki je do danes ohranjena. Na tem pri-jaznem gričku sem spotoma prvič zapel: »Oče večni v visokosti, k Tebi se približa-mo«.

Taj kompoziciji so sledile druge, ob vsaki priložnosti, ob vsakem znamenite-jem doživljanju na domu, v šoli in v cerkvi. Zadnja leta mu je pridno postregel z lepimi pesnicami pesnik E. Gangl, katere je moj oče rad vglasbil.

Dobro se še spominjam, dasi je minilo že dobrih 50 let, kako je hodil moj blagi oče v hrvatsko prestolico Zagreb. Tam si je pridobil takrat nebroj dobrih prijateljev in priznanja za svoje kompozicije. Poma-gal je ustanovljati pevška društva. Takrat se je rodila njegova, danes pozabljena ko-račnica »Konkordija« ali »Slogas«. Hvaležni Zagrebčani so mu poklonili krasen album s fotografijami.

Vse izvirne kompozicije mojega očeta so bile kmalu po prevratu pomotoma uni-čene, shranjene so bile v dobro zaklenje-nih skrinjavih v kleti na realki v Ljubljani. Gotovo je nekdo mislil, da so tam cekini in le skrinjo razbil, uboge note so pa šle v peč.

Zadnjih deset let (1880 do 1899), ko je bil moj oče v zaslužnem pokoju, je še do svoje smrti prav marljivo deloval na polju šole in muzike, posebno na Lichten-turmovem zavodu kot učitelj lepopsija in petja. Zadnja njegova kompozicija ima na-pis »Solnce milosti!«

Kak vtis je napravila svojčas na An-gleže očetova slovenska maša, popisujeta angleška učenjaka I. Gilbert in G. E. Chur-chil v svojih potopisih širom naših gorenj-skih pokrajin v znani knjigi »The Dolomi-te Mountains«, ki je bila prevedena tudi v nemščino. Po naključju je na Bledu takrat gospa enega teh Angležev iztaknila parti-

turo te slovenske maše pri nadučitelju, po-štarju in organistu Trojarju. Takoj je za-čela to skladbo prebirati in poskušati, pol-no tožeči in nekako posebni, nemavadni akordi so ji tako ugajali, da je odkupila že obrabljen iztis te očetove skladbe od Tro-jarja. »Ti mlaj akordi nam pa v domovini (London) zdaj oživljajo spomine na lepo gorenjsko pokrajino!« Nekako tako piše Gilbert, meni je pa gospod Trojar popisal svojčas podrobno ta dogodek, češ, da mora mojega očeta naprositi za nov eksemplar njegove slovenske maše »Oče večni«, za kar ima tudi, že angleški kredit!

Prof. dr. A. Belar.

Stanje draginjske akcije v Ljubljani

Vesti o pretiranem zaslužku obrtnikov so neutemeljene. — O neupravičenem navijanju cen v Ljubljani ne more biti govora

Ker je nujno potrebno, da se informira občinstvo o stvarnem položaju na našem tržišču, podajamo uspeh dosedanjih akcij za ugotovitev upravičenih cen živil. Navajamo cene najvažnejših živil mest Ljubljane, Celja, Maribora in Zagreba. Goveje meso zadnji del s privago Ljubljana I. vrste 17.— Din, Maribor 18 Din, Celje 18 Din, Zagreb 20. V Ljubljani je bilo meso po 17 Din že 1. septembra t. l., dočim je v drugih gori navedenih mestih ostala cena pri starem, samo v Zagrebu je bila cena 1. avgusta še 24 Din za kg zadnji del s privago. Pripo-minja se pa k temu, da je nakup živine v Zagrebu mnogo lažji in tudi cenejši kot v Ljubljani radi velikih zagrebških živinskih sejmov. Uradna komisija mestnega magi-strata je kot smo svoječasno že poročali, ugotovila, da znaša čisti dobiček mesarja od 150 do 300 Din pri enem volu. Čeprav bi se pri kakem ugodnejšem nakupu more-biti doseglo čisti dobiček 400 Din, pri da-nasnji ceni klavne živine in ljubljanskih režijskih stroških mesarja ni mogoče raču-nati na višji čisti dobiček.

Vse kalkulacije lajkov — nestrokovnjakov so se izkazale kot fantazije in škod-ljive z ozirom na varanje javnosti in škod-ljive tudi z ozirom na davčno obremenitev obrtnikov. S tega stališča je velike važ-nosti, da se ta problem objektivno presoja. Glede cen kruha vladajo v gori navede-nih mestih sledeče cene: Ljubljana 5.50 kg belega kruha, Maribor 5.50, Celje 5.50, Za-greb 5.—. Pet poskusnih pek od strani urad-nih komisij je dognalo, da tudi pri kruhu ni mogoče govoriti o pretiranem zaslužku obrtnikov, ker je treba upoštevati pred-vsem v Ljubljani veliko število malih obrt-nikov in s tem podražanje reži in eni strani, dalje dražja moka radi železniskega prevoza in trošarine in dajanje provizij prodajalcem kruha, ker velik del pekov ni-ma lastnih prodajalnih.

Glede zelenjave se je ugotovilo, da s prisilnim maksimiranjem cen ni mogoče kmetovalca prisiliti, da bi prodajal v Ljub-ljani svoje blago cenejšje, kot ga pa lahko proda drugam.

Letošnja suša n. pr. je v južnih pokra-jinah države požgala vso zelenjavo in je zato nastal velik izvoz iz Slovenije. V ta-

Pozivamo članstvo vseh narodnih in kulturnih društev Ljubljane in okolice, da se danes 27. t. m. polnočestvilno udeleži spre-voda ter manifestacije pred Kazino in na Taboru v svr-ho proslave 10-letnice na-šega osvobojenja! Zveza kulturnih društev.

dem primeru se cene blaga vedno dvignejo, prvič, ker je blaga manj kot v dobri letini in ker je povpraševanje tako veliko, da na-stanejo iz tega višje cene. V takih razme-rah bi dosegla Ljubljana, če bi hotela nasil-no znižati cene, samo to, da bi kmet ne pripeljal na trg ničesar in si prihranil povrh še neprijetnosti vožnje v Ljubljano, detaline prodaje, taks itd. Vrhutega se je pa takoj pri poizkusu zadrževanja zvišavanja cen vmešal oblastni odbor v akcijo tržnega urada in prepovedal vsako maksimiranje cen poljskih pridelkov, kot po zakonu ne-dopustno. Magistrat kot razvidno nima v rokah tiste moči, ki si jo predstavljajo konzumenti, da bi vsak dan razglasil cene po svoji volji.

Glede cen sadja je Ljubljana zelo na slabem, in sicer bo glavni razlog za to ta, da ljubljanska okolica nima nobene upošte-vanja vredne sadjereje in je statistika uvo-za sadja v Ljubljano pokazala, da se skoro cel konzum uvozi iz oddaljenih pokrajin, kar seveda bistveno obremeni ceno tega blaga. Primerbe cen sadja v mestih Ljub-ljana, Celje, Maribor, Zagreb so sledeče: Ljubljana: kg jabolka I. vrste 8 Din, II. vr-ste 6 in III. vrste 3 do 4, grozdje 6 do 14 Din, češplje 6 do 8. Maribor: jabolka I. vr-ste 8 Din, II. 6, III. vrste 3, grozdje 12 Din, češplje 6 Din; Celje: jabolka I. vrste 8, II. 6, III. 4, grozdje 12, slive 6 do 8; Zagreb: grozdje 8 do 12, jabolka, kmečko sadje 4 do 6 Din, luksuzno sadje ne navajajo.

Ako primerjamo te uradne številke, po-tem je razvidno jasno, da o neupravičenem navijanju cen v Ljubljani ne more biti go-vora.

Priporočljivo bi pa bilo, ako bi veliki župan na podlagi stvarnih rezultatov, ki jih ima sedaj od vseh strani na razpolago, hi-tro ta material proučil in potem občinstvo o rezultatu obvesti, da se ne bodo še na-dalje razširjale fantastične verzije in iskala zaščita tam, kjer je ni mogoče najti. Na bedi državnega nameščenca je krivla dr-žava, ki je zavzela svoje gospodarstvo do skrajnosti in danes ne more dati ne držav-nemu nameščencu in ne tudi vsem drugim slojem prebivalstva tistih življenskih po-gojev, ki bi jih po prirodi bogata Jugosla-vija lahko nudila.

Prometni problem Gradišča in njega rešitev

Pereče vprašanje gradiške ožine se dá rešiti na zelo praktičen način. — Adaptirati bi bilo treba spodnji del Luckmannove hiše

Dolga desetletja je pasirala Gradišče vsak dan obilica voznikov, kolesarjev in pešcev, toda nikomur ni prišlo na misel, da bi se spodbil nad ožino pri Lukmanovi hiši. Je paž zadoščalo, kar je bilo in kakršno je bilo. Glede hitrosti so bile le tri možnosti, pešev, vprega, kolo, torej 5, 10, 15 km na uro. V tem tempu je človek hodil, delal, mislil in tej mentaliteti je pripisovati, da se človek te dobe ni nikoli spodbil od gorastosa coklo malomeščanstva. Toda te številke so v tem času naraščale 20, 30 ali celo 40 km na uro, kar danes v mestnem prometu ni nič nenavadnega. Postajali smo moderni. Po ulicah sta sta se pojavila avto in motorno kolo. Razumljivo je, da se je morala tudi okolica prilagoditi tem novim pojavom, kaj-ti drugače ni korakala s časom. Pač se je v Ljubljani nekaj storilo, toda obilo pro-blemov čaka še vedno svoje rešitve. In eden teh problemov je tudi prometna težkoča gradiške ožine.

Ko je lotos prišlo vprašanje razširjenja mestne cestne železnice do ugodne rešitve, ter se je med tem časom pojavil na ljubljanskih ulicah tudi avtobus, se je ves interes obrnil v to pereče vprašanje, kajti Gradišče je od obeh prometnih sredstev tangirana prometna žila. Skušalo se je z raznimi pre-logi rešiti problem te ožine. Vsak je imel svoj predlog, vsakdo je skušal poklicati ali nepoklicane faktorje po svoje prepričati. In do kakšnega uspeha je vse skupaj prišlo. Lahko mirno rečem, da do nobenega. Kot vse kaže se bosta avtobus in tramvajška li-nija umaknili od Nunske cerkve preko Ve-gove ulice, kar naj ima še druge praktične smotre, o čemer razmotrivati pa tu ni me-sta. Toda kaj je s to premostitvijo naprav-ljeno za gradiški problem? Ničesar! Da se te točke še nadalje ne obremenjuje, je bila le zahteva zdrave pameti. Prometni problem gradiške ožine bo obstojal, ter se z narašča-njem prometa tudi večal. Tu ne bodo po-magale razne policijske odredbe, še nanj je pa misliti, da bi se uredil skozi to važno prometno žilo enostavni promet, ako ni mož-nosti bližnje in enakovredne paralelke v drugo smer. Toda problem se mora in se ga rešiti. Ne mislim morda z radikalnim ame-riškim sistemom demoliranja, temveč z na-činom, ki je za Ljubljano najpravičnejši in najekonomnejši. Luckmannova hiša stoji po regulacijskem načrtu daleč izven stavbne črte, ter tako zapira cesto. O nakupu, ter demoliranju cele zgradbe, kot sem že ome-nil ni govora, toda zakaj ne bi kupila ob-

čina prilikle lokalitete izven stavbne črte ter napravila tu skozi v okusnih arkadah proboj za en hodnik, ter cestišče. S tem bi Ljubljana ne le popolnoma rešila problem te ožine, temveč tudi obilo pridobila na in-teresanosti in slikovitosti, kajti ta način adaptacije bi zgornji del Kongresnega trga na jako diskreten in koristen način zaklju-čeval.

Ljubljana poseduje obilo dobrih in mo-derno usmerjenih arhitektov, posebno med mladino. Upam, da bo našel kateri izmed njih interes in veselje, ter nekoliko teh-nično in perspektivnih skicah v časopisih de-taliral to idejo. Tako bo nujnost adaptacije gradiške ožine postala skupna last ljubljans-kega meščanstva in verjetnost izvršitve s strani mestne občine veliko večja.

Jako pogostokrat čujemo, da si razni ljubljanski faktorji ob priliki kakih nove mestne naprave preje ogledajo slične naprave drugih mest. To je jako smotrena in korist-na gradbena politika. Narodni ponos glede kršitve lastne originalitete radi tega ničesar ne trpi. Torej ogledimo si slične adapta-cije tudi v drugih mestih. Toda ne hodimo v Gradec ali na Dunaj, temveč v prvi vrsti v mesta, ki imajo v gradbenem oziru gotovo sličnost z Ljubljano. V srednji Nemčiji in de-lih Francije je obilica primerov. (Interes-antno je navesti, da vooz skozi stolp kate-drale v Ntehtu na Nizozemskem električna železnica.) Poznamo preboje cest skozi zgrad-be, pri preozkih, prometnih ulicah preme-slitve hodnika v zgradbe (ideja kot jo je za naš Mestni in Stari trg izrekel mojster Plečnik) znan nam je uspešen boj proti mestno lice kazečim praznim požarnim ste-nam. Toda tu je najprvo potrebna kritika, kajti ako nič ne kritizira, tudi ne bo nih-če mislil na izboljšanje. Tu je poklicana stro-kovna mladina, ki ji je precevit Ljubljane pri srecu, da vrši svoje kritično in propagandno delo v tem oziru. Kajti, ko bodo lastniki v poštev prihajajočih objektov, mestni očetje in cela ljubljanska javnost, ne le iz suho-parnih strokovnih besed, temveč tudi iz na-zornih skic in slik spoznali potrebo preure-ditve, tedaj rešitev teh problemov ne bo tako težka.

Sedaj pa še na kratko pravna in financi-jelna plat adaptacije. Zdi se, da rešitev fi-nanc za zgolj gradbeno delo ne bo niti tako težka kot ugodna rešitev in pogoditev z gospodarjem in strankami. Toda gospodje, ki vam je procvit mesta pri srecu, ali ni inter-esne občine nad interesom posameznika? Ško-

da, da ni tozadevnega zakona o razlastitvi, kol ga imajo razna druga mesta. Sicer ne ni-slim s nam nikomur groziti, toda znana mi je konservativnost lastnikov ob takih prilikah. Toda ali se ni slično dogajalo, ko so se gradile prve železnice? Ali se ne posme-hujemo danes tem starokopitnim očencem? Ne dajmo pa, da se nam bodo smejali naši potomci. Obilo krivde na starokopitnosti naše publike pa nosimo sami. Zakaj si je ne vzgajmo? Stavimo, kar smo spoznali za pra-vo! Kar se pa tiče problema gradiške oži-ne pa moramo najti pot, da ga rešimo, pa najsi gresta avtobus in nova tramvajška li-nija tu skozi ali ne.

L. K

Zanimiva letalska prireditve

V nedeljo dne 28. t. m. priredi ljublj. ob. odbor Aero-kluba za svoj naraščaj tek-movanje modelov — aeroplanov na sport-nem prostoru SK Ilirije. Prireditve se vrši v slučaju ugodnega vremena od 10. do 12. ure dopoldne in je dostopna javnosti. Mo-delci aeroplanov, ki so jih zgradili člani Ae-ro-kluba iz dijaških vrst, so zmožni samo-stojnih letov na večje daljave, kar bodo tekm. dokazali v nedeljo. Posebno zanimive bodo točke dviganja modela z lastno močjo v višavo, ter let v daljavo na podlagi če-sar bodo točkodelci tudi ocenjeni. Poleg tekmujočih modelov bo startalo na prostoru Ilirije tudi četrto modelov izven konkuren-ce, ki naj veljajo predvsem kot vzor, kako treba model graditi, da dosežeemo naj-večje uspehe. Vstopnina znaša za odrasle za sedež na tribuni Din 5, stojišče za odras-le Din 3, za vse ostale pa stojišče Din 1.

Na igrišču Ilirije se od 10. ure naprej vrši promenade koncert dravske divizijske godbe, na kar cenjeno občinstvo še posebej opozarjamo.

LJUBLJANČANI!

Danes ob 21. uri vsi na Tabor k proslavi 10-letnice osvobojenja!

Prosveta

Koncert Gaspara Cassado

Ze lansko leto je slavni učenec svojega se slavnejšega učitelja Casals, G. Cassado očaral ljubljansko publiko s svojo nedosež-no igro na vijolončelu. Ze takrat smo občudovali njegovo, skoro bi rekeli, vražjo tehniko, njegovo petje na njegovem Stradi-variju, plemenitosti podajanja, izredno ve-lik čut za stil. Letos je vse te redke lastnos-ti še poglobil ter, tako sodi tudi svetovna kritika, skoro dosegel, če ne še presegal svojega učitelja. Včeraj je privabil zelo mnogo poslušalcev v »Union«, no, bilo pa bi jih lahko še več. Program je obsegal po eno točko Frescobaldija in Boccherinija, ki ju je Cassado zaigral izvenredno stilo, dalje kot glavno točko programa Griegovo Sonato, op. 36, Beethovno Varijacije na Mozartov tema, nekoliko enolične, kakor so navadno varijacije sploh ter troje v prvi vrsti virtuozijskih del Granadosa, Moskovskega in dokaj plitvega Dunklerja Dunklerja. Dodajati pa je moral še in še, kajti navdušenega aplavza ni bilo konca. Mladega moj-stra je spremljala na klavirju Berta John-Beer, no, opazili smo, da to ni njegova red-na spremljevalka. Zal, da nismo čuli nobe-no izmed njegovih del, kajti Cassado ni sa-mo sijajen vijolončelist, temveč tudi čislán komponist. Lepo uspeji večer ostane njego-vim občudovalcem v trajnem spominu. —č

Danes se vprizori v ljubljanski drami za premijerski abonma Capkova drama Taj-na dolgega življenja (Stvar Makropulos) z go. Marijo Vero v glavni vlogi Emilije Mar-ty. V operi pa se poje opereta Boccaccio za abonente reda A.

Nedelja v ljubljanskem gledališču. Ljubljanska drama proslavi desetletnico nasega nacionalnega osvobojenja z Nova-čanovo izvirno dramo »Herman Celjski« danes v nedeljo 28. t. m. ob 20 uri zvečer. Zasedba ista kakor pri vseh dosedanjih vprizoritvah. Predstava se vrši en gled. abonmaja. V operi se poje popoldne ob 15. uri Puccinijeva opera Madame Butter-fly z go. Zinko Vilfan-Kunčevom v naslovni vlogi. Suzuki poje ga. Medvedova, Kato Pincerton gđc. Spanova. Urocnika Pincerton g. Kovač, konzula Unarplessa gosp. Janko in Goro o. Mohorič. Ostale vloge imajo člani našeg opernega zbora. Opero dirigira kapelnik Nefat. Začetek točno ob 15. popoldne.

30t'lenica moskovskega Hudožestvenega teatra. Jutri proslavi znameniti mo-skovski Hudožestveni teater 30t'lenico vs-jeva obstoja. Svoje začetke ima Hudožes-tveni teater v krožku inteligentnih prijateljev ruske književnosti in gledališke umetnosti. Ustanovitelj in duša krožka je bil Konstantin Sergejevič Aleksej, z gleda-liškim imenom Stanislavski, ki je kmalu pridobil za svojo idejo nekoliko starejšega tovariša Vladimirja Nemiroviča-Dančena, takrat že znanega književnika in dramati-ka. Ta dva sta zbrala okrog sebe skupino mladih, nadarjenih gled. igralcev. Ze v prvi sezoni je dosegla skupina navdušenih gled. umetnikov velik uspeh. Kmalu je zaslovela po Rusiji, pa tudi po inozemstvu in sam Le-nin je rad zahajal k Hudožestvenikom gle-dat »Strička Vanjo«, ki mu je med vsemi gledališkimi deli najbolj ugajal. Tudi naša javnost dobro pozna moskovske Hudožes-tvenike. Imena Kačalov, Čehov, Germa-nova in druga so dobro znana tudi naši gleda-liški publiki. V ponedeljek se bo vršila v Moskvi velika jubilejna svečanost, za ka-tero so Hudožestveniki pripravili svojo zgo-dovinsko igro. Proslava 30t'lenice Hudožes-tvenega teatra bo združena s raznimi drugimi kulturnimi prireditvami.

Še ena razlika.

Razlika med slabim in dobrim plač-nikom je ta, da slab plačnik zahteva od krojača delo takoj ne glede na nje-gov gmojni položaj, dober plačnik pa to upošteva.

ZAVAROVALNICA „CROATIA“

SELENBURGOVA ULICA ŠTEV. 4. PRITLIČJE

je preselila svoje poslovne prostore v lastno hišo

Dnevne vesti.

— Naša vojaška delegacija v Pragi. V četrtak si je ogledala naša vojaška delegacija v spremstvu prvega namestnika načelnika generalnega štaba generala Horaka in generala Chalupe vojaške brozovne delavnice. V zavodu je pozdravil gostje dr. Tomsky, ter jim razkazal laboratorije za oddaje in prejemne aparate, za preizkušanje materiala in za fizikalno tehniko. Iz tega zavoda so se odpeljali gostje v vojaško tovarno letal v Letnanih, kjer jim je razkazoval vse tovarniške objekte, skladišča in hangarje ravnatelj ing. Jareš. Gostje so se zelo zanimali za izdelavo vojaških letal in ogledali so si mnogo izdelanih letal v skladišču in na prilagojenem letališču. Popoldne je priredil naš poslanik Branko Lazarevič gostom na čast obed. Zvečer jim je pa priredil načelnik generalnega štaba general Stryov banket. V četrtak jutraj je položila naša vojaška delegacija vence na grobove srbskih vojakov, pokopanih na olšanskem pokopališču. Pijetetne svečanosti so se udeležili naš poslanik Branko Lazarevič z generalnim konzulom Cvjetičem, naš vojaški ataše polkovnik Nedeljković, generaliteta, zastopniki ministrstva, narodne obrambe in častna stotinja 28. pešpolka. Goste je pozdravil inspektor naših vojaških grobov na Češkoslovaškem Ivo Perkut. Za njim sta spregovorila generalni inspektor naših vojaških grobov na Češkoslovaškem Cvrčanin in kapitan Hruška, ki je naglašal, da je grobnica na olšanskem pokopališču simbol 1600 jugoslovenskih vojakov, umrlih med vojno na Češkoslovaškem.

— Praški Jugoslovenci in češkoslovaški narodni praznik. V sredo je priredilo Jugoslovensko kolok proslavo 10letnice Češkoslovaške republike slavnostno večer, katerega so se udeležili skoro vsi praški Jugoslovenci. Proslavo je otvoril predsednik kola honorarni konzul Bradanović, ki je v svojem govoru naglašal pomen 28. oktobra za Čehoslovake in Jugoslovence. V imenu vseh v Pragi bivajočih Jugoslovenov je spregovoril vseučiliški profesor dr. Murko, ki je podal pregled razvoja stikov med Čehoslovaki in Jugoslovenci od najstarejših časov in sicer na kulturnem, političnem in gospodarskem polju. Član jugoslovenske trgovske delegacije Savič je iskreno pozdravil prisotnega mojstra Holečka in se mu zahvalil za vse, kar je storil kot publicist za Jugoslovence.

— Češkoslovaški mornarji v Kotoru. Naša vojna mornarica je povabila češkoslovaške mornarje na proslavo 10letnice osvoboditve in ujedinjenja, ki se bo vršila 31. t. m. v Kotorškem zalivu. Naši mornarji se bodo spominjali, kako je pred 10 leti zavihrala na bojnih ladajah jugoslovenska zastava. Spominse svečanosti so udeležili delegacija češkoslovaških mornarjev.

— Književno-glasbeni natečaj umetniškega oddelka prosvetnega ministrstva. Po odloku prosvetnega ministrstva U. br. 32793 od 13. t. m. razpisuje umetniški oddelk prosvetnega ministrstva književno-godbeni natečaj pod sledečimi pogoji: 1. večja povest ali roman dobi nagrado 8.000 Din; 2. dramsko delo, tragedija ali komedija, v verzih ali v prozi, brez ozira na število dejanj, dobi nagrado 8.000 Din; 3. glasbeno delo simfonijska kompozicija (simfonija, simfonijska poema, suita), ali glasbena drama, dobi nagrado 8.000 Din. Za natečaj se sprejemajo samo dela, ki dosedaj še niso bila objavljena. Književna dela morajo biti pisana s strojem, a kompozicije s črnilom. Dela se izročijo osebno proti potrdilu ali s pošto priporočeno s povratnim receptom umetniškemu oddelku prosvetnega ministrstva in sicer anonimno z istim geslom na delu in na zapečatenem pismu, v katerem je avtorovo pravo ime. Rok za predložitev del je 1. marec 1929. Nagradna dela ostanejo popolna last avtorjev. Člani jurija sta: za književna dela: gg. Veljko Petrovič, Milan Predič, dr. Vinko Vitezić; za glasbena dela: gg. Petar Krstič, Ivan Brezovšek, Juro Tkalič.

— Pojaki v Splitu. V ponedeljek 29. t. m. prispe v Split večja skupina Poljakov, članov zadrage »Poljski dom na Jadranu«. Med izletniki je mnogo odličnih kulturnih delavcev bratskega poljskega naroda, tako prof. Hilariowicz, znani pisatelj Ossendowsky, Kneblewski itd. Iz Splita odpotujejo Poljaki na Solto, kjer imajo že pripravljeno v Nečujmu poslopje za stanovanja. Z ekskurzijo prispe tudi predsednik zadrage Mikolowski.

— Šumarsko združenje se krha. Na lanskem kongresu Jugoslovenskega šumarskega združenja je bilo sklenjeno, da se bo vršil letošnji kongres istočasno s kongresom Lige narodov ob Sredozemskem morju in v istem kraju. Mislilo se je, da bo imela Liga svoj kongres v Splitu, kjer bi se moral vršiti tudi šumarski kongres za slučaj, da bi Liga ne imela kongresa v Splitu, je bilo pa upravno odboru združenja prepuščeno, da določi kraj kongresa. Nenaadno se je sestavil upravni odbor šumarskega združenja in je sklenil, da se bo vršil kongres 28. ali 29. t. m. v Zagrebu. Proti temu sklepu so pa nastopili člani iz Srbije, ki so apelirali na ministra za šume in rudnike, naj odgodi kongres, češ, da je upravni odbor kršil člen 29. društvenih pravil. Ministrstvo je res interveniral pri upravnem odboru in ga pozvalo, naj se drži sklepa lanskega kongresa.

glede datuma in kraja letošnjega kongresa. Malo pozneje pa je omenjena Liga odgovorila svoj kongres v naši državi radi neurejenih političnih razmer. S tem je odpadla obveza upravnega odbora glede kraja in datuma kongresa, toda upravni odbor je vztrajal pri tem, da se mora kongres odgoditi na nedoločen čas. Ministrstvo namreč ni hotelo dovoliti dopusta članom združenja. Mnogi člani so se čutili z vmešavanjem ministrstva v notranje zadeve združenja prizadete in so zahtevali, da se mora kongres brezpogojno vršiti 28. in 30. t. m. Te dni se bo vršil kongres šumarjev iz prečanskih krajev, katerega uprava združenja odreja službeni značaj. Hrvatski listi pišejo, da stoji šumarsko združenje pred razpadom in da bo ustanovljeno samostojno hrvatsko šumarsko združenje.

— Otvoritev brzojava Osilnica. Dne 18. oktobra je bila pri pošti Osilnica otvorjena brzojavna postaja.

— Preselitev pošte v Mostah pri Ljubljani. V dne 30. in 31. oktobra se bo preselila pošta v Mostah pri Ljubljani v druge prostore in bo zato za poslovanje s strankami zaprta. Došle brzojavke bo dostavljala pošta Ljubljana I.

— Po vsej Sloveniji proslavljamo desetletnico osvoboditve. Pri tej priliki spominjamo se naših obmejnih bratov! Zberimo kako malenkost za Ciril Metodovo družbo! Vložimo v družbin nabiralnik »mal dar, domu na oltar«!

— Kupujte Miklavževe, božične in novoljetne razglednice Jugoslovenske Matice. S tem podpirate domačo umetnost in brez večjih žrtve darujete od vsake razglednice pol dinarja za neosvobodene brate, kojim na korist se razglednice prodajajo. Razglednice so izvršene povsem dovršeno v trobarvnem bakrotisku. Cena 1.— Din. Dobivajo se povsod v Sloveniji, kjer jih še ni, zahtevajte od trgovcev, da jih naročijo pri Jugoslovenski Matici v Ljubljani, Selenburgova ul. 7-II.

PLAŠČE

za dame in otroke Vam nudi najceneje L. Tomšič, Sv. Petra c. 38

— Loterija Jugoslovenske Matice. Povernov opozarjamo vse zainteresirane, da se je zbiranje številke te loterije vršilo že 8. septembra t. l. Vse izžrebane številke so bile objavljene v naših dnevnikih. Zrebrne liste se brezplačno dobivajo pri Jugoslovenski Matici v Ljubljani. Dobitki se izročajo samo do 8. novembra t. l. Na poznejše reklamacije se ne bo oziralo.

— Slovensko planinsko društvo opozarja svoje člane in vse druge turiste, da se vrši v torek 30. t. m. ostro streljanje pehote in artiljerije na Kravcove. Svarimo na ta dan pred posejtem sledečega teritorija: Na jezeru — Osredok — Uršič — Greben kota 2223 — Trdovnik kota 1896 — Dom na Kravcu — Na jezeru. Navedeni teritorij bo itak zastražen. Streljanje prične 30. oktobra ob 8. uri jutraj. — Erjavčeva kočna na Vršču ostane do nadaljnjega ob sobotah popoldne, nedeljah in praznikih in dnevih pred prazniki oskrbovana.

— Sanatorij dr. Lakatos, Baden bei Wien. Dietetika, zdravljenje srca, žveplene kopeli. Jesenska sezona v polnem obratu. Zmerne cene. 811-n

— Vreme. Vreme se je danes nenadoma poslabšalo. Zgodaj jutraj je še kazalo, da bo vsaj vedro, če že ne lepo, kmalu se je pa pooblačilo in začelo je deževati. Vremenska napoved pravi, da je računati za dežjem. Včeraj je bilo lepo samo v Splitu in v Beogradu, drugod pa oblačno. V Splitu so imeli 22, v Skoplju 21, v Beogradu 20, v Ljubljani 17, v Zagrebu 15, v Mariboru 14 stopinj. Danes jutraj je kazal barometer v Ljubljani 757 mm, temperatura je znašala 12,5. Jutri se nam obeta izpremenljivo, morda tudi deževno vreme.

— Pri lenivosti črev, kataru v želodcu in črevih, oteklini v notranjosti debelega črevesa, nagnenju k vnetju slepiča odstranila naravna »Franz-Josef«-grenica naglo vsako zastajanje in organih spodnjega telesa, in to brez bolečin. Dolgoletne izkušnje v bolnicah dokazujejo, da raba »Franz-Josef«-vode izborna urejuje delovanje črev. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. 26-T

Iz Ljubljane

— Čiška čitalnica v Ljubljani bo od nedelje dne 28. t. m. v čitalnici Delavske zbornice v novi palači na Miklošičevi cesti. V nedeljo 28. t. m. ob pol 7. uri zvečer jo bo otvoril konzul češkoslovaške republike v Ljubljani.

— Matičari, pozor! Gostje iz Varšave se pripeljejo danes zvečer ob četrni osem s tržaškimi brzojavnikom v Ljubljano. Odbor prosil vse člane pevakega zbora, da pridejo točno ob tej uri na kolodvor k sprejemu. Zvečer je potem družabni sestanek, uro in kraj zvedo člani pri sprejemu na kolodvoru.

— Koncert Pevske zveze. V proslavo 10letnice osvoboditve priredi Pevska zveza jutri ob pol 16. v veliki dvorani hotela »Union« koncert s sodelovanjem karnijskega, ljubljanskega, logaškega, savskega, stiškega in tržaškega okrožja pod vodstvom zveznega pevovodjo prof. Marka Bajuka. Na sporedu so pesmi domačih skladateljev.

— Promet na pokopališču. Za dneve od 28. okt. 1928 do 4. nov. 1928 odreja policijska direkcija v Ljubljani sporazumno z mestnim magistratom v Ljubljani, da se mora ves vojni promet na pokopališču pri Sv. Križu vršiti po sledečih cestah: Dovoz: Dunajska cesta, Vilharjeva, Martinova cesta, Med hmelniki do pokopališča. Odvoz: po Linhartovi ulici na Dunajsko cesto.

— Pozor! Od 27. oktobra do 4. novembra t. l. se otvori redni autopromet na progi Ljubljana—Sv. Križ (pokopališče) in obratno. Avtobusa g. Magistra vozila na vsake pol ure in sicer eden izpred Marijinega trga in drugi izpred »Figovca«. 816-n

— Šentjakovski pevski zbor Ljubljana. Prva pevška vaja se vrši v ponedeljek dne 29. t. m. točno ob 20. uri zvečer v Šentjakovski šoli. Vabljeni vsi bivši člani. Sprejemajo se novi, tudi začetniki. — Odbor.

— V carstvu vsemirja. Opozarjamo cenjeno občinstvo, zlasti pa šolsko mladino in dijaštvo na izredno zanimivo in poučno filmski spored Zveze kulturnih društev. Jutri točno ob 11. uri popoldne predvaja ZKD v prostorih kina Maticе eno največjih filmskih del Ufe, impozantno delo, ki nam razkriva na najzornostni način gibanje nebesnih teles, življenje na raznih planetih in konec naše zemlje. Ta film pojasnjuje predavanje gosp. prof. Dolžana, ki bo v svojem govoru povedal še marsikaj zanimivega iz poglavja astronomije, česar film sam ne pove.

— Zveza državnih nameštencev za Slovenijo priredi v torek, dne 30. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani hotela »Union« protidraginski shod javnih nameštencev, ljubljanskih konzultov. Na shod so vabljeni vsi tisti, ki živijo od dnevnih mezd, tedenskih ali mesečnih plač, vabljeni pa so tudi njihove gospodinjice.

— Jutri zvečer pesne vaje v veliki dvorani na Taboru, pod vodstvom plesovodje K. Koščika. Na programu pesne novitete letošnje sezone. Za začetnike-če pričetek točno ob pol 20. uri. 815-a

— Čitalnica v Spodnji Šiški vabi članstvo, da se udeleži manifestacijskega obhoda, ki se vrši v soboto, dne 17. t. m. ob 19.30 uri izpred šišenske čitalnice v proslavo 10letnice osvoboditve.

— Mestna zastavljavnica v sredo, dne 31. t. m. radi sražanja ne posluje. 812-n

— Nedeljske popoldanske pesne vaje šolo Jenko se vrše jutri in vsako nedeljo v »veliki« dvorani Kazine od 3.—7. pop. Za začetnike-če poseben pouk in ponavljanje točno ob 3. uri. Studenti-je znižano članarino.

— Posebne pesne ure daje plesni mojster Jenko vsak dan od 10. do 20. ure v »balkonski« dvorani Kazine. Informacije istotam od 5. do 7. pop. 813-n

— Elitni družabni plesni večeri se bodo vršili redno vsako sredo ob 8. zveč. v balkonski dvorani Kazine za zaključeno družbo vabljenih. Prvi večer je v sredo 31. t. m. Plesni aranžma ima g. Jenko. Vsem vabljenim je natančnejši seznam družbe na vpogled vsak dan od 5. do 7. pop. v »balkonski« dvorani Kazine, kjer se dobe vse informacije in blagovoli prijaviti tudi reklamacije vabil. 814-n

Krasna izbira bluz, otroških oblek po nizki ceni. Kristofič-Bučar, Stari trg 9.

Iz Celja

— Sprejem obeh predsednikov KDK bo v nedeljo popoldne pri brzojavku ob 13.15. Somišljeniki se naj sprejema udeležijo v obilnem številu.

— Dva jubileja slavi g. Josip Smertnik, ravnatelj Celjske posojilnice. 20. oktobra je poteklo 30 let, kar z vnmom in uspehom deluje v svojem zavodu in obenem tudi v najljubšem njegovem delokrogu, pri celjskem Sokolu. 1. novembra bo pa obhajal svojo petdesetletnico. Naše iskrene čestitke!

— Južnoštajerska hranilnica v Celju se z novim letom preseli v Maribor, v Celju pa ostane le podružnica.

— Češkoslovaško-Jugosl. Liga v Celju priredi skupno s Sokolskim društvom v Celju ob priliki proslave 10letnice Češkoslovaške danes v soboto ob 20. uri v društveni sobi nad veliko dvorano Celjskega doma predavanje o borbi Češkoslovaške za osvoboditve. Predava g. prof. Orožen. Vabi se k obilni udeležbi.

— Klub esperantistov v Celju prireja tudi letos tečaj esperantskega jezika za začetnike in one, ki se hočejo izpopolnjevati. Pričetek tečaja in kraj se naznanita v kratkem. Prijave se sprejemajo v knjižarni Gorčar in Leskovšek na Kralja Petra cesti.

— Nočno lekarniško službo opravlja ta toden lekarna »Pri Križu« na Cankarjevi cesti.

— Prihodnji mesečni živinski sejm v Celju se vrši v ponedeljek, dne 5. novembra.

— Pouk na kmetijski nadaljevalni šoli v Celju prične dne 1. novembra. Vpisovanje se vrši na okoliški šoli v nedeljo, dne 4. novembra.

Angelček.

— Angelček je ljubko dete, ki ima krila in leta.

— Vprašaj sem te zato, kor naša Marička ni dete in nima kril, pa ji vendar pravi atek angelček.

— Saj boš kmalu videl, kako poleti.

Drobtine iz ljubljanskega življenja

»Zeleni Henrik«. — Rešilni avto. — Racija in drugo. — »Samostojen trgovec. — Vroči maroni. — Dihur in kuna.

V enem letu smo dobili kar tri važne socialne in kulturne naprave: Zelenege Henrika, rešilni avto in mestne avtobuse. Pivi je bil »Zeleni Henrik«. Ta je bil najvažnejši. Vsaj tako je mislila ljubljanska policija, ki ga je naročila skoraj istočasno, ko je kupila 16 konj. »Zeleni Henrik« je menitna naprava in policijski dela čast, pa tudi velike usluge. Prevaža namreč razno blago, ki sicer ni tihotapsko, a ga je vendar za ljubljancem prikriti. Zakaj neki se tudi vsakdo obregnil in rekel: »Viš, že spet pelega ena per šup!«

To se je namreč preje vedno dogajalo, kadar je stražnik tiral kako izgubljenko, naj si bo na policijo, ali pa iz mesta. Sedaj ljudje samo postanejo in samo včasih zine kdo: »Aha, Henrik je že spet ausrikal!« In so si na jasnem, kakšno blago prevaža Henrik.

Včasih ne prevaža Henrik samo devic. Ne! Porabilo ga tudi za transport razne robe, ki jo policija iztakne v raznih brigadah, a kaj koristen je Henrik tudi v borbi zoper tihotapce. Videl je že banderole in device, svilene nogavice in vlačugarje, pobiral je že pijsance in prevažal arestante. Eno leto je šele star, pa ima že burao in pestro preteklost za seboj. Kilometrov mu sicer niso še šteli, kakor mestnemu avtobusu, ampak res, da ima tudi »Zeleni Henrik« že dolgo pot za seboj, kajti ne mine skoraj dan, da ne bi bil policiji potreben.

V Ameriki bi rekli: Zamorec je storil svojo dolžnost, pa naj gre. Zapeljali bi ga na hrib in spustili v dolino, da bi se razbil. Avtomobil, ki ima že 50.000 km za seboj, drugega res ne zasluži. No, mi pa nismo tako zapravljivi in bogati. Čemu neki bi siromaka treščili v prepad. Sicer je res, da je ves polomljen, da mu je odpovedal ves organizem, da je motor napravil svoje, ampak v pokoj še ne pojde. Jok! Poslali so ga samo na časni odhiti, malo mu bodo pregledali obisti, nadomestili kako novo rebro, zakrpali kar bo potrebno in mu dali lepo zunanjo sliko tako, da pride popolnoma nov iz delavnice. Pa bo še nekaj let opravil svojo samaritansko službo.

Racija! Brri! Za temne elemente je to neprijetna zadeva! Ponoči ti pride policija, meni nič tebi nič, stika in voha po ljubljanskem polju in mestnem logu, po Gradu in Golovcu, pregleduje skednje in kozolce in privleče na dan zaspane potepuhe, klativite, izgubljene eksistence, vlačuge in tipe, ki se boje solnčne svetlobe. Zato imajo ti otroci teme pred racijo velik strah in ničesar ne sovražijo tako, kakor nočne pohode policije.

Baš te dni je policija neke noči mobilizirala ves svoj aparat. Vso noč so ostali policijski agenti a preži, nadzorovali so vso okolico, prodrli v sleherni brlog na periferiji, posvetili v zadnji skedenj in kozolec.

Kaj se je zgodilo? Kronika zadnjih dni je bila izredno pestra. Požigi v ljubljanski okolici, vlni na Dolenskem in Gorenjskem. Orožniki so napram zločinski sodrgi večnoma brez moči, pa tudi ljubljanska policija jim kljub podvojeni čuječnosti ne more do živlega. Najradikalnejše sredstvo za iztrebljenje temnih elementov je pač racija. In ko je še ljubljanska policija zvedela, da se je baže v Ljubljano priklitali nevarni vlomilec, ki je na sumu, da je vlomil na Dolenskem, je takoj odredila generalno racijo. Vso noč so bili detektivni na nogah, preiskali so sleherno beznico v mestu, pregledali vsak kozolec, toda zdi se, da je nevarni svedrovec pravočasno zavohal nevarnost. Policija ga ni prišla, pač pa je spravila na varno več članov njegove družbe, med njim tudi neko Maričko, ki se je ob svitlu luči zbudila in nejevoljno zagodrnjala: Nikar mi ne svetvi v nos, France, saj bom še oslepela... France jo je povabil s seboj na policijo.

Lepo se sliši to in dobro se je počutil trgovski potnik Jaka iz Ljubljane. V neki ljubljanski trgovini so že del časa uslužbenci med seboj šušljali o velikih nedopustnih manipulacijah, ki jih je baže zagrešil potnik Jaka. Trgovec je napravil bilanco in glej spaka! Bilanca ni bila v redu. Takole 25.000 Din je bilo primanjkljaja. Medtem je Jaka že odnesel pete. Oh, na Gorenjskem je tako fitno. Krasen, čist zrak, pa domača rivijera na Bledu in še kaj drugega. Toda Jaka se na Gorenjskem ni počutil nič kaj preveč varnega. Vedel je namreč, da ga šež že pogreša, kajti ga ni bilo blizu najmanj mesec dni. Zato je Jaka vsak dan menjal svoj brlog. Zdal je bivakiral kar na prostem, zdaj zopet v hotelu na Bledu. Sveda kot samostojen trgovec iz Ljubljane.

Detektiv je iskal Jaka v Kranju, pa na Brezjah in drugod, toda na »večko rtho« je čakal zaman. Jaka ni bilo na spregled. Morda bi Jaka še nadalje bril norca iz pohlebo in udval čisti gorenjski zrak, da ga nista dve stvari prignali v Ljubljano. Od čistelega gorenjskega zraka, kajpa ni mogel živeti. Zmanjkalo mu je namreč že največ in njegova histrica se je vidno sušila. To je delalo Jaki hude preglavice in tudi dolgočasil se je že na Gorenjskem. Špelco, ki ga je vedno tolažila in mu krašala ure, so namreč začeli boleti zoble. Tudi odšla je v Ljubljano. Rekla je, da pojde k zobozdravniku.

Tudi Jaka ni strpel in pred dnevi se je pojavil v Ljubljani. Ustavil se je v nekem predmestnem »hotelu« in dejal, da je samostojen trgovec. V sredo se je pa sam javil policiji. Priznal je deževnemu vse svoje grehe, povedal je tudi, kje skriva vso zalogo nakradenega blaga itd. »Zeleni Henrik« je moral spet na pot in je prišel dvakrat precej obložen nazaj. Jaka je ostal na policiji, a strune mu bo naprej sodišče, kamor se je baš danes preselil.

Sladolegarske barke in turški fesi so domala izginili iz Ljubljane. Nič več se ne oglašajo vabljivi sladokadar v poznem glasom: »Sladoleg, Maričke moje!« Pač pa se je pričela konkurenca kosanjarjev. Kar že noč so zrasle na vsakem vogalu kostanjaške stolnice, kakor goče po prvem jesenskem dežju. Za vsakim vogalom se čuje: »Maroni, maroni! Friški in pečen! Maroni sicer ni, ampak bili po štajerskem kestanju diši! Ljubljanci so tudi s tem zadovoljni, zlasti dete. Čite hranilnica so bili in bodo sladolegovi. slaščičarji in maronari.

O le nič strahu! Sicer bodo živi, ampak bodo v kajbici in ljubljanske putke bodo var pred njimi. Naročilo jih je namreč društvo Zoo, ki tudi skrbi za procvit Ljubljane. Ne za reklamo, ampak za zoološki vrt. Če imajo Zagrebčani že gnu in pičca noja in pasje bolhe nalepljene na papirju, zakaj si mi ne bi privoščili dihurja in kune zlatice. Oba bosta paradirala na prihodnji razstavi in ljubljancane že sedaj opozarjamo na obe krvoločni zverini.

ADRESAR

mesta Ljubljane in okolice se zopet dobi v vseh knjigarnah in pri založništvu: Adana družba z o. z. Ljubljana, Kongresni trg 3. 217

Sokol

— Odborva seja JSS. Odborova seja Jugoslovenskega Sokolskega Saveza se bo vršila v nedeljo 16. decembra 1928. v prostorih Sokolskega društva Ljubljana-matica, Narodni dom. Pričetek seje bo ob pol 9. dop. Dnevni red obsega sledeče točke: 1. Poročilo starešinstva in odsekov JSS. — 2. Poročilo Saveznega tehničnega odbora. 3. Deseta glavna skupščina JSS, kje in kdaj se vrši. 4. Poročilo gospodarskega odbora in proračun za leto 1929. 5. Prireditev v letu 1929. — 6. Drugi jugoslovenski vsesokolski zlet 1930. v Beogradu. 7. Predlogi žup in starešinstva JSS. 8. Slučajnosti. — Na odborovo seja JSS mora poslati vsaka župa po enega zastopnika. Polnomočna ne veljajo. Delegate in svoje predloge morajo župe javiti starešinstvu JSS najkasneje osem dni pred sejo. Dan pred to sejo t. j. 15. decembra 1928, se bo vršila v istih prostorih seja Zbora župnih načelnikov s pričetkom ob 17. uri.

— Proslava 28. oktobra v ČOS. Proslava 28. oktobra, dneva 10letnice osvoboditve Češkoslovaške, bo letos v češkoslovaškem Sokolstvu posebno svečana in lepa. Preteklo nedeljo je obiskala vsa sokolska mladina praških sokolskih društev grob Tyrša in Fignerja na praškem pokopališču in ga okrasila s cvetjem in zelenjem. V soboto 27. t. m. proslave to desetletnico vsa društva ČOS interno. V nedeljo 28. t. m. prirede vse praške Sokolske godbe budnico po Pragi, nato pa se udeležijo Sokolstvo pozdravov in povorke z vojsko po Pragi. Udeležba je obvezna za članstvo in naraščaj v svečanih krojih. Vse župe morajo poslati v Prago svoje zapore. Na vseh križiščih praških ulic bodo nalepljeni ponovno zgodovinski plakati iz leta 1918. s pozivom: »Sokol! Zberite se v Sokolskih telovadnicah! Dr. Scheiner.«

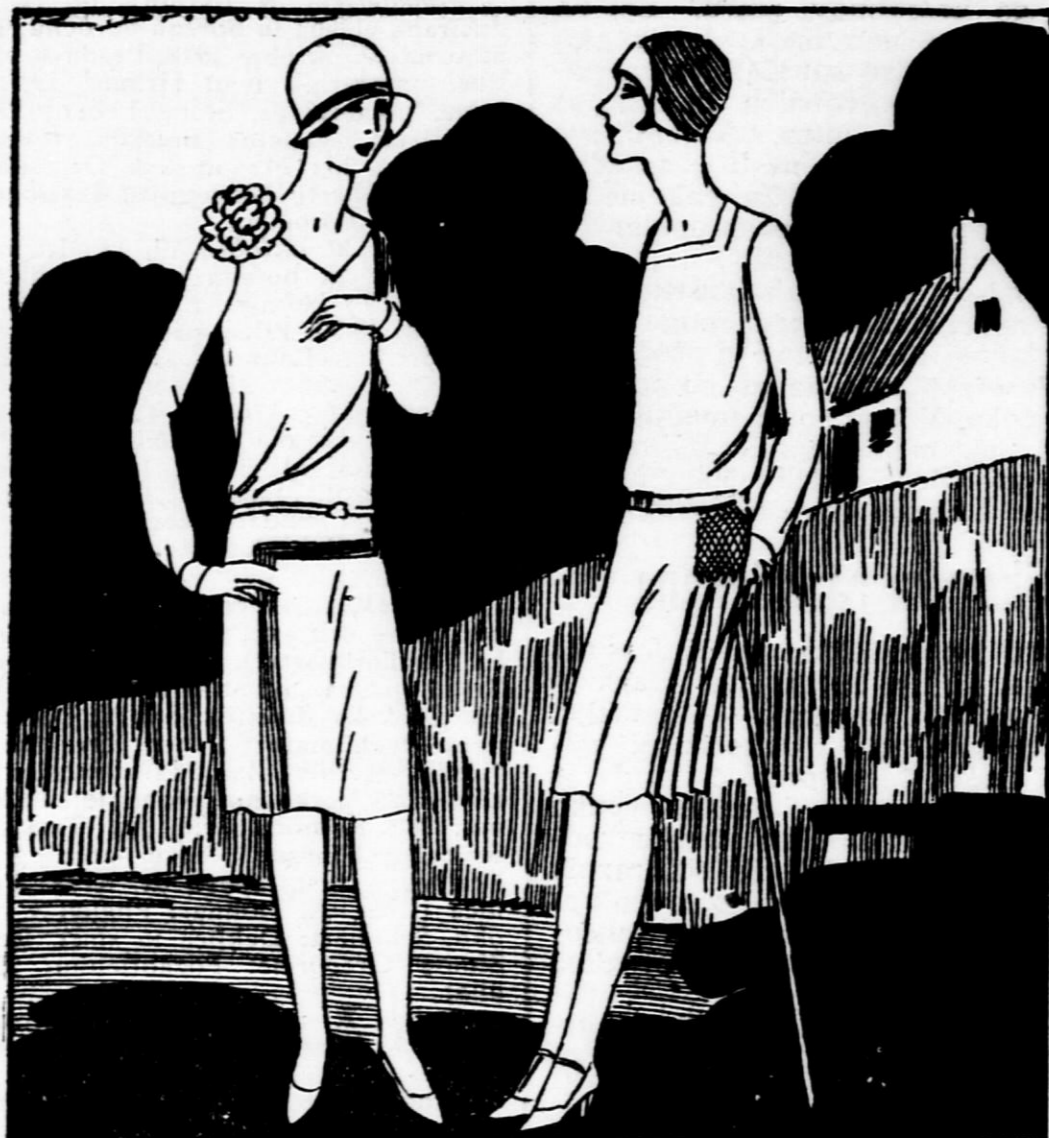
— Sokolstvo za grobove zaslužnih mož in žena. V letošnji okrožnici JSS za proslavo 1. decembra je med navodili tudi sledeči poziv: Od letos dalje se bo spominjalo jugoslovensko Sokolstvo štom države vsako leto na dan 1. decembra za Jugoslavijo zaslužnih, a mrtvih mož in žena (narodnih voditeljev in delavcev, junakov, pesnikov, književnikov, umetnikov itd.). Vsako društvo bo v svojem kraju z naraščajem in deco očistilo, uredilo in okrasilo grobove takih mož in žena. Mrtvim čast in blag spomin, živim vzpodbude za vzorno, plemenito, požrtvovalno življenje! — Odveč je posebej naglašati, od kakšnega vzgojnega pomena je ta odredba za našo sokolsko mladino.

— Prosvetno delo v splitski župi. Sodobno razvijajo, pa tudi v prosvetnem delu je precej aktivna. O tem nam nudijo lepo, pregledno sliko dobljeni podatki prvega in drugega četrtletja letošnjega leta. Po njih je v prvih dveh četrtletjih priredilo 26 društev 15 sokolskih in 23 drugih predavanj za člane in članice in istotako za naraščaj in deco. Pri 20 društvih je bilo 73 govorov pred vrsto za članice in člane, za naraščaj in deco pa pri 23 društvih 113 govorov. Debatnih večerov je bilo pri 15 društvih 40; izletov pri 8 društvih 9; zabav 22; gledaliških predstav pri 26 društvih 44; kino-predstav pri 2 društvih 2; plesov pri 22 društvih 64; akademij pri 5 društvih 7 itd. Društvene knjižnice te župe so štete v prvem četrtletju 4316, v drugem pa 4432; čitateljev je bilo v obeh četrtletjih 1531, izposojenih knjig 1443. Če te podatke spoznamo in če upoštevamo, da goji vseh 23 žup, oziroma 440 društev JSS sokolsko prosvetno delo, tedaj moramo priznati in poudariti, da vrši Sokolstvo razen telovadbe tudi velevažno prosvetno delo med našim narodom.

LJUBLJANČANI!

Danes ob 20. uri vsi pred Kazino k proslavi 10letnice osvoboditve!

--- Moda ---

Dve elegantni obleki za večerne prireditve

Pogled v garderobo elegantne dame

Razmerje večine moških do ženske mode je nekam čudno. Temeljni namreč na predsodkih, da je ženska moda bedasta in da ima sploh vse polno slabih lastnosti. Če bi raziskovali, od kod izvira antipatija moških do ženske mode, bi prišli do zanimivih zaključkov. Lahko bi poklicali na pomoč koran. Onim, ki v koran ne verujejo, bodi povedano, da je prav tako pikantno čtivo kakor Decameron. Koran pripoveduje o mlademu Jožetu, ki je podedoval po svojem praočetu Abrahamu krasna oblačila. Ta so bila kriva, da so ga njegovi bratje prodali v suženjstvo. Ker pa je bil lep in tudi dobro oblečen, se je zaljubila vanj Putifarika. Toda Jožef se je bal greha in je ušel njenim čarom. Putifarika je pa zakrivila, da se mu je plašč raztrgal. Baje je pozabil plašč pri Putifariki zato, da bi se mogel k njej vrniti.

Pa ne samo stari, marveč tudi srednji vek je posvečal največjo pozornost moški modi. V starih časih so delali modni moški. Ženske v modi niso niso igrale skoraj nobne vloge. Šele pozneje so se prerile tudi v modi v ospredje in začele so se oblačiti lepše, nego moški. Sčasoma so ženske obvladale modo in iz tega najbrž izvira moška antipatija do ženske mode. To bo menda podzavедna zavist, da so nas ženske v modi prehiteli. In zdaj vidimo, da se ženska moda zelo izpremenila in da se vsako sezono več ali manj izpremeni, dočim je moška moda vedno bolj konservativna.

Popoldanske in večerne obleke

Praktične dame so letos z največjim veseljem pozdravile črne obleke z belimi okraski. Kombinacija črne in bele barve je vedno distingvirana in ne pride tako kmalu iz mode. Popoldanske črne obleke so iz krepstena in imajo dolge rokave, večerne so pa iz čipk, žoržeta ali velurja transparent in so brez rokavov. Velur transparent in velur broché kakor tudi vse vrste žametne so letos sploh zelo modere in lahko rečemo, da je to blago zmoglo na celi črti. Dame, ki so se čez poletje zaljubile v blago inprimé, ga lahko obdrže tudi pozimi. Mnogo krasnih popoldanskih

oblek je iz velurja inprimé v vseh barvah. Edini okrasek takih oblek je zaponka iz kovine ali vrtilikih imitiranih draguljev.

Večerne obleke so iz enobarvnih velurjev, okrašene z rožo in zaponko. Večerne obleke, zlasti plesne, dovoljujejo, kakor vedno, veliko fantazijo in naravnost pravilčno razkošje, daji se še vedno v veljavi geslo: rafinirana preprostost. Mislite si n. pr. obleko iz zlatih čipk, zlatenkastega velurja transparent.

Popoldanske obleke

zadnja pariška in dunajska moda v velour sifonu, volnemen georgetu, crep satenu, kakor tudi blago v vseh modernih varijacijah za izdelavo oblek ravnokar dospelo.

P. MAGDIČ, Ljubljana

zlate čevljičke z zaponko iz velikega zelenkastega kamna, v roki pa ogromno pahljiačo iz zelene nojevega perja, ali pa obleko iz črnih španskih čipk, na rami veliko rdečo rožo, v roki pa rdečkasto pahljiačo iz perja. Resasto krilo nima ravnege roba, pri velikih večernih oblekah gre pa to tako daleč, da sega krilo spredaj komaj do kolen, zadaj pa tvori skoro vlečko. V tem je pikantnost, ki si to pa lahko dovolji samo vitka dama z lepimi nožicami. Takih je pa malo in zato je potrebna največja previdnost.

Kožuh

Kmalu sploh ne bomo razumeli, kako je mogla Eva v raji živeti brez kožuha. Res je sicer, da je bilo v raji toplotno in da je zadostovalo figovo pero, toda kožuhovalne dame zdaj večinoma ne nosijo, da bi jih greli. Da so gorki, je postranska stvar in včasih bi celo radi, da bi nas sploh ne greli, kajti vse kaže, da bodo dame nosile kožuhovalne tudi čez poletje. Moda že razlikuje ženske in letne kožuhe. Kožuhi je zdaj v prvi vrsti dekoracija, krasen okvir ženske mikavnosti. Recite kar hočete, toda v kožuhu je vsaka dama za 100 odstotkov prikupljivejša. In vsaka dama to dobro ve. Kdo bi se torej damam ču-

dil, da hrepené po kožuhih in da brez kožuhovalne skoro ne morejo živeti. Kožuhi se delajo brez manšet in ovrtniki v obliki šala ali kapuce so iz drugačne kožuhovalne. Podloga se mora vedno ravnati po ceni kožuhovalne. Podloge iz brokatov kovinske barve so prišle zdaj iz mode, ker so trgale obleko, pač pa je moderna svila. Za ovrtnike in manšete priporoča moda zlasti

Moderna kožuhovalna

Filip Bizjak

Ljubljana, Šelenburgova ulica

lišičji kožuhi, ki je v modi spomladi, jeseni in pozimi. Barvanje kožuhovalne, zlasti zajca na modro, rdeče in zeleno, ni več v modi. Sicer je pa bilo to itak zelo neokusno. Letos sta zelo priljubljena patagonski in angorski zajec, ker imata dolgo dlako, ki služi čisto kot imitacija lasice. Ta kožuhovalna ima samo eno slabo stran, da ni trpežna. Pri nakupu kožuhovalne se je treba ravnati po starem pravilu, da je boljše drago plačati, nego kupiti poceni slabo blago.

Plašči in kostumi

Plašč je zdaj neobhodno potreben del damske garderobe. Pod plaščem lahko nosimo lažjo ali toplejšo obleko, kakor je pač vreme. Vedno smo prijetno presenečeni, če vidimo damo, ki zleze iz plašča v krasni obleki, kakor metulj iz bube. Zimski plašči iz mehkega trpežnega blaga so bogato okrašeni s kožuhovalno, ker morajo čisto nadomestovati kožuhi. Pri elegantnih plaščih se delajo iz kožuhovalne do komolcev segaajoče manšete, nekateri plašči so pa obrobjeni s kožuhovalno spredaj od vrha do tal. Za jutranje izprehode po mestu ali okolici je zelo praktičen kostum, kajti v dolgem plašču ni posebno prijetno hoditi. Kostum je zavratom okrašen s kožuhovalno ali pa se nosi lasičja boa.

Plašči

od najlepših vrste do priproste a lepe Din 350—

Ogled neobvezno. Ogledje si cene v izložbah.

P. MAGDIČ, Ljubljana

Perilo

Konservativne ženske rade majoje z glavo nad tem, kar nazivajo moderne dame perilo, moški si pa celo izmišljujejo razne anekdote, da bi osmešili modno damsko perilo. Toda moderna dama se za to ne zmeni, kajti svilen perilo, ki se dá oprati, ni samo lepo, marveč tudi praktično. Tako perilo se lepo pere in lika ter omogoča dami intimitno eleganco. Zadnja novost je perilo iz rožaste svile, ki na prvi pogled sploh ni podobno perilu, marveč tenki poletni obleki. Konservativne ženske trdijo, da modernost perila pozimi ne greje. To pa ni res, kajti dame si znajo pomagati z lepimi tenkimi trikotji, ki se prilagajajo telesu kakor koža in hranijo vso njegovo toploto.

Ročne torbice

Če bi bila imela Eva okus moderne žene, bi se lahko še zdaj izprehajala po raji s figovim peresom in veliko ročno torbico iz kože ene kače, od katere se je dala zapeljati. Sploh bi pa kača ne bila mogla zapeljati Eve, da je imela Adamova boljša polovica nazore moderne žene. Eva bi bila namreč mislila samo na to, kako bi mogla čim prej odrediti kačo in si napraviti iz njene kože ročno torbico. In bila bi jo najbrž odrla, kajti moški dobro vedo, da ženska vedno doseže to, kar si vtepe v glavo. Moderne žene pa to ne sme boleti, saj bi ne imela gadje kože za ročne torbice, če bi bila Eva prvo kačo ubila in odrla. Ročne torbice so narejene iz kože kuščarja, krokodila, aligatorja in

Zakaj mora biti ravno Elida Milo za britje? (Shaving Stick)

Zato

ker da zelo hitro gosto in vođeno peno, omehča v trenutku tudi najtrše kocine, ne draži niti najboljčutljivejše kože ter je nadvse izdatno.

vseh vrst kač. Toda to še nič ni. Zadnja novost so ročne torbice iz kože morskega soma, ki so, po mnenju elegantnih Parižank, najlepše. Koža morskega soma se tako leskeče, da je taka ročna torbica elegantna, obenem pa velja za nekaj dragulj.

Rokavice

Moderna dama poleti rokavice skoro ne nosi. Tudi v družbi jih ne nosi, kakor jih ne nosijo moški. To je škoda, kajti potne moške roke na plesu umažejo žensko obleko. Toda kaj hočemo, tak je pač moderni svet. Pač pa so rokavice obilgatne za promenadno obleko. V Angliji, Nemčiji, Franciji in drugih državah nosijo gospodje in dame rokavice tud poleti, pri nas pa samo pozimi, v zgodnji pomladi in pozni jeseni.

V modi so še vedno rokavice z manšeto brez gumbov. Domača proizvodnja daje prednost rokavicam, ki se zapenjaio na gumbce, toda gumbi se žal radi odtrgajo in izgube. Poleg glacerokavic, ki so še vedno v modi, se nosijo zdaj tudi svetle pletene ali usnjene rokavice. V zadnjem času se izdelujejo pletene rokavice iz tako goste tkanine, da jih je težko razlikovati od rokavic iz jelenje kože. Pri rokavicah je najvažnejše, da so vedno snažne. Po rokavicah in čevljih se najbolje spozna človeka in kdor hoče veljati za elegantnega, ne sme nositi umazanih ali raztrganih rokavic. Zato imajmo elegantne dame in gospodje po dva para rokavic, da lahko gredo ene večkrat v perilo.

Na plesu.

— Kako čudno je, gospodična, da še nikoli nisem videl vaših oči.
— Pa je res čudno, ker jih nosim vedno s seboj.

V restavraciji.

— Gospod plačilni, ta zrezek je pre-majhen.
— To se vam samo zdi, dragi gospod, ker je dvorana prevelika.

Tri ruske anekdote

Metropolit Platon se je peljal nekoč v kočiji h knezu Galicinu. Vpreženih je bilo šest konj in na vsakem je sedel praznično oblečen kočijaž. Pri knezu Galicinu se je mudila ta čas predsednica Akademije znanosti grofica Daškova, znana po svojem strupenem jeziku. Hotela je spraviti metropolita v zadrego in zato ga je vprašala:

— Prečistiti, če vam je znano, da ste Kristov namestnik na zemlji, mi povejte, zakaj ni v posvetnih knjigah nikjer omenjeno, da se je tudi Kristus vozil v tako krasni kočiji, kakor vi.
— Zato draga hčerka, je odgovoril metropolit. — ker so v starih časih ovčice same iskale svojega pastirja, zdaj jih pa niti s šestimi konji ne dohitiš.

General Fedorenko, poveljnik trdnjave Novo Georgijevske je dobil od carja Nikolaja Pavloviča red Belega orla. Po stari navadi bi se moral odlikovanec o Božiču pojaviti v visokim odlikovanjem v dvorni cerkvi, toda Fedorenko je prišel s starim odlikovanjem na prsih.

Misleč, da general še ne ve, da ga je car odlikoval, mu je car pri sprejemu dejal: Poslal sem ti Belega orla. Ali si ga dobil?
Dobil sem ga, Vaše Veličanstvo, toda bojim se, da bo pri meni poginil od lakote.

Car je razumel, kaj hoče general in podaril mu je veliko posestvo, da bi mogel Belega orla preživljati.

V neko restavracijo v Petrogradu, kjer je Puškin s svojimi prijatelji obedoval, je stopil nekoč grof Davidovski.

— Puškin, ti imaš mnogo denarja, — je dejal grof videč bogato obloženo mizo.

— Da, bogatejši sem od vas vseh, — je odgovoril pesnik, kajti vi morate živeti od nerednih dohodkov svojih tlačanov, jaz imam pa stalne dohodke od 36 črk ruske abecede.

Ljvju Rebreaanu:

Žena

Odlomek iz proze največjega še živčnega rumunskega pisatelja Ljvju Rebreaanu, čigar romani so v Rumuniji najbolj razširjeni.

Jon Bolovan je bil v zadnjih zdihljajih. Ležal je sključen v postelji, iztegnil je eno nogo kakor struno čez zmečkano odedo, z drugo se je pa opral ob koleno prve, kakor da mu jo je zvil krč. Roke je imel razpete kakor križani, prsti so bili zapiceni v blazino, iz katere je molelo nekaj zlomljenih stebel slame kakor dlake na globlradčevi bradi. Razgaljene prsti so se mu dvigale v dolgih, prisiljenih presledkih. Bolnik je težko hropel, kakor da se mu ob vsakem vzdihu trga struna življenja. Velike, izbuljene oči, polne groze, so zrlje srepo pred se, kakor da vidijo nekaj nepopisno pogubonosnega.

Njegova žena je stala ob vzglavju z gorečo voščeno svečo v roki. Molče in vprašujoče je zrla vani, dočim je rdeča luč obsevala njen obraz tako, da so se ji oči čudno iskrile.

— Zdaj Jon umre in vdova bom, — je pomislila in opazovala, kako se bolnik v zadnjih zdihljajih zvija. — Zdaj bi se morala obrniti od postelje in plakati, potem pa najti drugega moža. Mož je skušal dvigniti glavo s prepotene blazine. Mišice njegovega mr-

tvaško bledega obraza so se napele, žile na vratu so postale debele kakor kače. Toda bolečine so ga takoj premagale in še bolj izčrpan je omahnil z glavno nazaj.

— Kako se siromak muči, — je pomislila žena in si otrla ustnice z jezikom. — Kako se mi smili.

Toda vedela je, da laže, ko trdi, da se ji smili. Zatisnila je osramočene oči in začela razmišljati, zakaj se ji ne smili. Toda pojasniti si tega ni znala.

— Če bi se mi smilil, bi plakala. Glej, vse žene plakajo, samo jaz stojim tu kakor skala. A vendar je bil moj mož.

Ozrla se je z detskim začudenjem na stare ženske, ki so ogledovale svoje roke in stopicale. Vzdihovale so in tu pa tam je zdrknila kateri solza po licu, da ji je odleglo. Nato se je znova ozrla na Jona in zašepetala sama pri sebi:

— Kako se mi smili. Ženice so se tu pa tam obupno ozrle na bolnika in šepetale:

— Umira! Glejte, zdaj umira! Zdelo se je, da je mož slišal to šepetanje in da je nehoté razumel, kaj pomeni. Obrčal je globoko udrté oči in zdelo se je, da njegovi pogledi nekaj vprašujejo, da kličejo na pomoč in da prosijo iskrenega sočutja.

Kar se je začulo v sobi neko čudno, strašno frifotanje, kakor da sta dve ogromni, nevidni krili večkrat zamah-

nili. V tistem hipu je bolnik iztegnil skrčeno nogo in napel telo v zadnjih silah. Globoko je vzdihnil, oči so se mu obrnile v strop in obležal je nepremično. Za hip se je telo še skrčilo, roke so se še globje zarile v odedo in mišice na obrazu so se mu spačile kakor pod težo silnih bolečin.

— Ah, gorje, ne diha več! Umrl je. Suha ženica s kratkim, potlačnim nosom in z modro ruto na glavi je omahnila vsa iz sebe na mrliča in ga začela tresti. Poljubljala ga je in tarnala:

— Umrl je! Umrl je! Gorje mi, ubogi materi, ti si odšel, jaz pa sem ostala tu! Zakaj si odšel sam, mamini ljubljene, zakaj me nisi vzel s seboj? Kaj bom počela tu brez tebe, kaj bom počela, kaj bom počela?

Tudi pokojnikova žena je stopila k postelji in pogledala mrliču v obraz. Na sencih je opazila potne kapljice, ki so se že raztekale po licih. Naenkrat jo je obšla nerazumljiva želja, da bi se prepričala, je-li Jon mrtev ali ne. Vzela je svečo v drugo roko in s konci prstov se je dotaknila mrličeve roke. Bila je mrzla in vlažna kakor gadja koža. Mrzla jo je prešinil po hrbtu in naglo je stopila korak nazaj. Groza jo je obšla. Sveča v levici se ji je začela tresti.

Nizko izbo, v kateri je močno dišalo po lekarstvih, so napolnile grozne sence strahu, ki se pojavijo vedno pri

umiranju. Ženice so begale brez cilja sem in tja, silile so se glasno tarnati in ponavljale so brezpomembne besede, ki še bolj vplivajo na mučne prizore ob mrtvaškem odru.

Čez nekaj časa je stopil v izbo krepak mož srednjih let.

— Umrl je? — je vprašal malomarno in ko nihče ni odgovoril, se je prekrizal rekoč: Bog mu daj večni mir in pokoj!

Potem se je ozrl po strani na mrliča, znal je z glavo in si zavihal brke. Stopil je k peči in nadaljeval počasi:

— Dobro bi bilo umiti ga, dokler še ni otrpnil. Pokojnikova žena se ni ganila od postelje.

Stara ženica ji je vzela svečo iz rok in jo postavila na mizo v lonec. Pri tem je pa zašepetala z drhtečim glasom:

— Imela ga je grozno rada, sirota, še plakati ne more.

Žena se je sesedla na klopi. Obraz se ji ni izpremenil, toda tresla se je kakor šiba na vodi. Misli je neprestano na starkino šepetanje, ki ga je slišala kakor v sanjah. »Imela ga je grozno rada«... In začela je šepetati sama pri sebi: »Imela sem ga grozno rada« Čudila se je, kako more izgovarjati te besede.

— Imela sem ga grozno rada. Zakaj neki bi ga morala imeti rada? Je

bil dober? Ni bil. Mi je bil všeč? Ne. Zakaj bi ga torej imela rada? Vedel je, da se hočem poročiti z drugim, pa me je vendar vzel. A pozneje me je pretepal bolj nego kako deklino. Ne, ne, ni mi bil všeč. Bil mi je tuj.

Ko je tako razmišljala, se ji je zdelo čudna in nerazumljiva zmešnjava, ki je napolnila izbo. Može je hodila v gručah po prstih sem in tja, ženske so se zbirale okrog lesene postelje, kjer se je videla mrličeva glava, ki se je malo prej še premikala. Vmes se je čulo brenčanje čmrljev podobno ihtenje in vzdihovanje. In zopet je pomislila, da bi morala tudi ona plakati. Vsi so se cemerili. Tako se pač spodobi, če kdo umre. A koncem koncev, Jon je bil njen mož, Duhovnik je začel moliti za zvečljanje pokojnikove duše. Na vsak način mora plakati. Obrisala si je z rokami oči in si zakrila obraz s predpasnikom, kakor da hoče pred ljudmi skriti sramoto, di nima solz.

— Ne morem, ne morem, — je zašepetala naposled. — Nisem ga imela rada.

Odkrila si je obraz in se zagledala v plamen, ki je plapolal v peči. Čutila je, da jo vedno bolj spreletava mraz. Ustnice so se ji neprestano tresle, kakor da šepetajo molitev.

Tudi moški so opazili, kako se tresse. Pomilovalno so se ozirali na njo. Majali so z glavami in šepetali tako, da bi slišala tudi ona:

Avtomat, ki opravlja vse volilne manipulacije

Čeh Kratochvil je izumil volilni avtomat, s katerim se bo dalo mnogo prihraniti na volilnih stroških. — Avtomat opravlja in nadzoruje volilno manipulacijo.

Bivši železniški uradnik Ladislav Kratochvil v Pragi je izumil volilni avtomat in ga predložil vladi, ki ga je patentirala. Njegov izum je patentiran tudi že v inozemstvu, zlasti v Ameriki, Nemčiji in Franciji. Podrobnosti izuma, ki bo vsem državam dobrodošel, ker pomeni veliko olajšavo volilne manipulacije in znatno znižanje volilnih stroškov, do zadnjega niso bile znane. Izumitelj ni hotel govoriti o svojem uspehu, vlada sama je bila pa zainteresirana na tem, da zadeva ne pride pred zgradaj v javnost.

Docent češke tehnike dr. Verunač, je izjavil, da je volilni avtomat glede na enostavnost volilne procedure neprecenljiv. Avtomat obstaja iz mehaznizma v zaprti kovinasti kaseti v razmerju 5 x 40 x 15 cm. Na eni strani je kazalnik kakor na uri, ima pa samo eno kazalo, ki kaže na prostor med 0 in 1. Če hočemo voliti, pritisnemo s prstom na kazalo, tako da se pomakne na število, ki označuje določeno kandidata. Če pa nočemo voliti, potisnemo kazalec na ničlo, kar pomeni prazno glasovnico. Potem obrnemo za četrto kroga malo ročico, zvonček zazvoni, kazalo na kazalniku se vrne v prvotno lego in volilna manipulacija je končana brez glasovnic, brez kuvert in brez kandidatnih list. Tajnost je seveda popolna za zamčena. Volilec mora aparat sam kontrolirati. Avtomat točno sešteje glasove vsake stranke, obenem pa pokaže, koliko volilcev je volilo. — Sam avtomat torej kontrolira volilce

in šteje glasove. S tem opravlja najtežje posle volilnih komisij.

Avtomat je pa tako konstruiran, da praktična uporaba ne pomeni temeljite izpremembe volilnega reda, pač pa ponostavljanje volilne manipulacije, ki je vsakemu volilcu razumljiva. Če se uvedejo ti avtomati, odpadejo pogoste pomote volilcev, ki vržejo volilno kroglico v napačno skrinjico. Odstranjena bi bila vsa manipulacija z volilnimi kroglicami, število volilnih okrajev in lokalov bi se lahko znatno znižalo in tudi volilni stroški bi bili mnogo manjši. Na Češkoslovaškem so že izračunali, da bi prihranili pri občinskih volitvah 3.820.369 Kč, pri parlamentarnih volitvah pa 7.521.692 Kč. Toliko bi se prihranilo, ker bi odpadla polovica dosedanje potrebe papirja, kuverte itd. Zadoščevala bi samo ena kandidatna lista, ki bi imela na obeh straneh zabeležene kandidate. Lista bi vsela pri avtomatu. Za vsa češkoslovaška republika bi potrebovali okrog 8000 volilnih avtomatov, ki so okroglo po 5000 Kč. Izračunali so, da bi država v 12 letih prihranila že 6.376.000, leta 1949. bi pa znašal prihranek že 42.315.320 Kč, in sicer celo v primeru, če bi morala država najeti za nakup volilnih avtomatov posojilo, od katerega bi plačevala deset odstotne obresti. Nedvomno bodo vse napredne države v doglednem času uvedle volilne avtomate, ki pomenijo veliko poenostavljenost volilne procedure, obenem pa znatno znižanje volilnih stroškov.

Iz zgodovine gledanja na daljavo

Kako se je razvilo iz prenašanja slik in kretenj gledanje na daljavo. — Pionirji tega najpopolnejšega vzgojnega in informativnega sredstva.

Zadnje čase se ves kulturni svet zanima za napredek na polju televizije in zdi se, da ni daleč čas, ko bo tudi to novo, morda najpopolnejše vzgojno in informativno sredstvo, igralo veliko, praktično vlogo. Zato bo marsikoga zanimalo, kakšni so bili prvi početki televizije, Naravno, da ni šlo splošno za televizijo v pravem pomenu besede, kajti vsi pionirji gledanja na daljavo so se pečali večinoma s prenašanjem slik. Šele čez mnogo let vidimo prve poizkuse z gledanjem na daljavo.

Prvi, ki je uspešno poizkusil sestaviti aparat za prenos slik električnim putem, je bil italijanski fizik Caselli l. 1856. Svoj izum je nazval pantelegraf. Obstojal je iz oddajnega in prejemnega aparata in je bil opremljen s točno uro, ki je šla povsem sinkronično. V oddajnem aparatu je premikala ura iglo, ki je drsela po kovinski plošči, na kateri je bila naslikana s posebnim kemičnim črnilom za prenos namenjena slika. Igla in deščica sta bili potem baterije spojeni s prejemnim aparatom. Električni tok je krožil samo, če se je igla dotikala onih delov kovinaste deščice, ki niso bili pokriti s črnilom. V prejemnem aparatu je igla drsela po papirju, namočenem v neko posebno tvarino in položenem na kovinsko deščico, spojeno z oddajnim aparatom. Prenašena slika je bila seveda negativna. Zanimivo je, da so se držali istega principa tudi pri modernem pultografu. Za Casellijem je dežal poizkuse s prenašanjem slik še več izumiteljev, ki pa niso imeli posebne sreče.

Velik preokret v teh primitivnih poizkusih je nastal z odkritjem elementov selena. Selen, ki ga je odkril I. 1877. Berzelij, je element, čigar važnost obstoja v njegovih čudovitih fotoelektričnih lastnostih. Dejstvo, da selen izpreminja svoj odpor po svetlobi, ki pada nanj, je odkril May v Valenci. Istega leta, ko je bil selen odkrit, je prišel Francoz Senlecq na srečno misel rabiti ga pri prenašanju slik. Uporabil je gosto preluknjano kovinasto deščico, v katero so bile od zadaj skozi luknjice

napeljane kovinaste žice. Prostor med deščico in žicami je izpolnil s selenom. S tem je bil oddajni aparat sestavljen. Deščico je spojil z enim polom aparata, žice so se pa končale na prejemni deščici, gosto preluknjani in pokriti s prepariranim papirjem, kakor pri Caselliju. Drugi konec aparata je bil spojen s prejemno ploščico. Če je projiciral na deščico sliko, je nastal na nji negativ. Senlecqov aparat pomeni velik napredek v razvoju televizije, kajti tu je bila prvič uporabljena razdelitev polja za sliko na peoedine činitelje, spojene s podobnimi v prejemnem aparatu. Ta princip, ki je seveda nekoliko izpremenjen in zelo izpopolnjen, uporablja tudi moderna prava televizija.

Minilo je zopet mnogo let, predno je prišlo do prvih poizkusov s prenašanjem kretenj. Pač pa se je telegrafografija vedno bolj izpopolnjevala. Med najzanimivejše telegrafografije aparate spada Bidwellov, čigar princip je bil zelo enostaven. Bidwell je uporabil valjar, ki se je počasi sukalo okrog svoje osi. Valjar je bil ovit s prozorno sliko, določeno za prenos. V valjarju je bila selenova celica. Prejemni aparat je tvoril zopet valjar, ki se je sukalo in premikal sinkronično z valjarjem v oddajnem aparatu. S tem aparatom so se že dale prenašati dokaj komplicirane slike in celo portreti.

Bidwellov telegrafograf je bil vzorec prof. A. Kornu pri konstrukciji njegovega aparata, ki je bil svojčas najpopolnejši. Prof. Korn je spoznal velike nedostatke Bidwellovega aparata, obstoječe v tem, da je izumitelj rabil slabo prozoren papir in nepopolno reprodukcijsko formo v prejemnem aparatu. Namesto prozornega papirja je rabil Korn filmski diapozitiv, obenem je pa izpopolnil sinkronično sukanje valjarjev z dvema enakima motorjema. S Kornovo metodo prenešene fotografije so razmeroma že popolne in se ne razlikujejo mnogo od fotografij, prenešnih z modernim fultografom. Korn je l. 1905 prenašal telegrafičnim putem fotografije v velikosti 13 x 18 v 12 minutah.

— Imela ga je grozno rada, ubožica, grozno rada...

Vse tri dni, ko je ležal mrlič v hiši, je hodila žena vsa iz sebe po izbi in veži. Čudne misli so ji rojile po glavi. Sram jo je bilo, da ne more plakati, in zato se je ogibala ljudem. Kadar je zrla na mrliča, ležečega sredi izbe v beli krsti, pokriti s pisano ruto, je čutila nekaj neznanega, nekaj, kar ni bilo ne sočutje, ne radost, ne strah, temveč nekaka mešanica vsega.

Mrliču se ni več približala do pogreba. Tedaj jo je prijel nekdo pod roko in jo privedel do vnožja krste, stoječe na vrtni na mrtvaškem odru, ki je vsak hip zakrpal. Sredi množice je stal duhovnik v cerkvenih oblačilih z redko, sivo brado in s kadilnico v roki, iz katere so se valili kolobarčki duhtečega dima. Duhovnik je bil podoben zelo staremu botru, ki propoveduje ljudem s pojočim, otožnim glasom znano pravljico iz davnih časov.

Žena je pokleknila in naslonila glavo na pokrov krste. Čutila je, kako se ji je oster rob pokrova zarezal v kožo in kako jo ruto z glave žgečka po obrazu. Vonj kadila ji je silil v grlo. Navdušeno je vdihavala duhteči dim in poslušala znano molitev duhovnika, kateremu je odgovarjal hripavi pevci. Kar se ji je zadelo, da je vse to nekoč že

preživela. V glavi ji je šumelo in brnelo. Misli in spomini so ji rojili po glavi. Videla se je, kako kleči pred istim duhovnikom in kako poslušata iste pogrebne pesmi. Ob svoji strani je čutila mrliča iz krste, s katerim so jo nasilno omožili, dasi je bil slaboten, bolan in hudoben. Že takrat ji je bil do skrajnosti zopern, kajti ljubila je drugega. Čigar pogledi so jo grel in ji božali dušo. Toda morala se ga je ogibati, sicer bi jo bil oče spodil od hiše... Duhovnik čita iz brevija in kadi s kadilnico, pevec mu odgovarja, ona pa čuti vedno bolj, da se je zgodilo tu pred leti nekaj groznega, česar se doslej ni zavedala. Šele zdaj sredi dima in kadilnice in himnenega ihtenja razume, da je opravil duhovnik tudi takrat pogrebne obrede, da je pokopal njeno dušo, hrepenečo po ljubezni in življenju, da je pokopal njeno ljubezen.

In pod težo tega strašnega spoznanja je nenkrat glasno zaplakala. Stokala je kakor ranjena zver in plakala, kakor bi bila morala plakati že takrat. Kakor da hoče s solzami obuditi ljubezen, uničeno takrat za vedno, ljubezen, ki je bila bolj kruta in neizprosna, kakor življenje.

Pogrebci so jo začudeno gledali. Duhovnik se je za hip ozrl na njo in začel znova kaditi s kadilnico. Med

Skoro istočasno s Kornovim izumom so začeli delati prve poizkuse z gledanjem na daljavo. In zopet je bilo več učenjakov, ki so se lotili tega problema. Nekateri televizorji so bili dokaj fantastični in originalni, toda na daljavo se z njimi žal ni videlo. Med drugimi sta nastopila l. 1910 s svojim telefotom dva Francoza, Regnoux in Fournier. Obsevala sta k prenosu določeni predmet z močno žarnico, čije žarki so se odbijali od predmeta na ploščico, sestavljeno iz 64 selenovih polj. Ta polja so bila z žicami spojena s prejemnim aparatom, obstoječim iz 64 galvanometrov, ki so imeli zrcala. Pozneje sta izumitelja izpopolnila svoj telefot s tem, da sta odstranila 64 spajalnih žic in jih nadomestila z eno žico. Toda tudi ta aparat ni mogel prenašati slik naglo premikajočih se predmetov.

Svetovna vojna je razvoj televizije zadržala. Kmalu po vojni je pa stopil ta problem znova v ospredje. Na polju televizije so najbolj agilni Američani, Francozi, Angleži in Nemci. V Ameriki se odlikuje s svojimi deli Alexander-son poleg mnogih elektrotehničnih tvrdk. Angleški fizik Baird namerava celo v najbližnji bodočnosti uvesti televizorje v trgovini. V Nemčiji dela uspešne poizkuse tvrdka Telefunken s prof. Karolusom. Aparat Telefunken-Karolus je že dokaj popoln. Večina izumiteljev in tvrdk drži princip svojega televizorja v tajnosti, tako da točnega pregleda sedanjega stanja televizije ni mogoče podati. O razširjenju televizije v takem obsegu, kakor se je razširil radio, seveda še ne more biti govora. — Vendar pa ni dvoma, da bo igralo v bližnji bodočnosti tudi gledanje na daljavo zelo važno vlogo.

Solpuga s strupom oslepila in usmrtila miš

Že večera smo poročali o redkem gostu, ki ga je dobil praški muzej. Entomologe je najbolj zanimalo vprašanje, je-li solpuga strupena. Mnogi naravoslovci so bili mnenja, da ta pajek nima strupenih žlez. Toda nedvomno je, da dobi človek silne oteklina ali pa celo podležje, če ga solpuga ugrizne. Kirgizi, Kalmiki in razna afriška in srednjoameriška plemena so pa prepričana, da je solpuga strupena.

Da se zadeva pojasni, so napravili v Pragi zanimiv poizkus. K solpugi so spustili belo liš, ki je mirno sedela in si lazila tačice. Solpuga jo je nekaj časa mirno gledala, in že so mislili, da se je z njo sprijaznila. Naenkrat je pa iztegnila svoje klešče in jo ugriznila. Čez 18 ur je miš oslepelela. Ko jo je solpuga ponovno ugriznila, je postala miš nekam otožna, počasi se je vlačila po kleščah, s tačicami si je mela oči, slednjič je pa obeležala mrtva. Mrtvo miš so poslali v zoološki zavod, da ugotovijo, kakšen strup ima solpuga. Strupeni pajek si zdaj na vse načine prizadeva, da bi se zaril v pesek, kar mu bodo omogočili.

Valentinovo truplo v izposojenem grobu

Truplo slavnega filmskega igralca Rudolfa Valentina, ki je bil več let ideal milijonov žensk, počiva še zdaj v izposojenem grobu. Njegove oboževalke, ki so prelivale solze in se širokoustile, da ga ne bodo nikoli pozabile, močjejo prispevati za mavzolej. Vse kaže, da bo padel v vodo načrt, da bi zgradili Valentinu v Hollywoodu krasno grobnico. Neka filmska igralka širokega srca je stala ob Valentinovem grobu, tarnala je, plakala in izjavljala novinarjem, da ne bo nikogar več ljubila, ker je izgubila Valentina. Toda takoj po Valentinovi smrti se je zaljubila v drugega, izmenjala je več ljubčkov in slednjič se je poročila.

Edini spomin na Valentina so njegovi filmi, pa tudi ti niso več privlačni. Samo na vrtni italijanske bolnice v Londonu stoji skromen Valentinov spomenik. Ko je Valentin umrl, je dala filmska pisateljica June Mathisova na razpolago v Hollywoodu grobnico, ki jo je bila zgradila zase. Mislija je, da bo mav-

zolej za Valentina kmalu zgrajen, toda motila se je. Seveda ni niti slutila, da bodo morali zemске ostanke slavnega filmskega igralca deložirati in položiti v grobnico njo samo, še predno mine leto dni po Valentinovi smrti. Spi tu, Rudi, dokler ne umrem, je dejala globoko ginitena, ko so spuščali Valentinovo truplo v njeno grobnico. In želja se ji je izpolnila zelo hitro. Valentinove zemské ostanke so prenesli v sosedno grobnico, namenjeno možu pokojne libretistke. In tu zdaj čaka, dokler ne dobi lastne grobnice.

1000 dopisov so poslali bogatim Valentinovim prijateljem, toda odgovorov so dobili komaj 10. Načrtov in predlogov ima vsak v izobilju, toda vsi so pozabili priložiti čeke. Valentinu je imel 100.000 znancev, toda med vsemi so nabrali za njegovo grobnico borih 500 funtov šterlingov. Taka je slava filmskih igralcev.

Čajkovska razkrinkana

Že več let straši po svetu Rusinija Čajkovska, ki se izdaja za carjevo hčerko, veliko kneginjo Anastazijo. Čajkovska biva zdaj v Ameriki pri milijonarški Leevi, ki je prepričana, da je res sprejela pod svoje okrilje veliko kneginjo Anastazijo. Člani carske rodbine Romanovih so bili že siti raznih govoric in namigavanj na dozvedno veliko kneginjo in so izdali proti pustošilki Čajkovski oficijelen proglas. Proglas se glasi:

Da napravimo konec izmišljenim trditvam in domnevam, smatramo za svojo dolžnost izjaviti sledeče: Velika kneginja Olga Aleksandrova, ki biva zdaj s svojim možem, polkovnikom Kuliskovim, v Kodanju, je videla Čajkovsko in je kategorično izjavila, da nima nič skupnega z umorjeno veliko kneginjo Anastazijo Nikolajevno. Dvorna dama carice Aleksandre Feodorovne, Buksgewdenova, bivša guvernanta prestolonaslednika Alekseja, kakor tudi učitelj francoščine na carskem dvoru Gillard in njegova soproga so izjavili, da v Čajkovski niso spoznali velike kneginje Anastazije Nikolajevne. Bivši osebni zobozdravnik carske rodbine S. Kostričkov, ki je oskrboval zobe vseh carjevih otrok in ki jih je zadnjič videl v Tobolsku l. 1918, je napravil odtise gornje in spodnje čeljusti Čajkovske ter jih primerjal z odtisi čeljusti in zob velike kneginje Anastazije. Ugotovil je, da imajo zobje Čajkovske povsem drugačno obliko, nego oni velike kneginje Anastazije. Ravnatelj policijskega zavoda v Lausanne prof. Bischoff je primerjal fotografije in izjavil, da si Čajkovska in Anastazija Nikolajevna sploh nista podobni.

Ta proglas so podpisali velike kneginje Olga Aleksandrova in Ksenija Aleksandrova, Ima Aleksandrova in Marija Pavlovna, veliki knezi Aleksej Mihajlovič, Aleksander Mihajlovič, Fedor Aleksandrovič, Nikolaj Aleksandrovič, Dimitrij Aleksandrovič, Rostislav Aleksandrovič in Vasilij Aleksandrovič, dalje veliki vojvoda Erminij Hessenski, princesa Viktorija Milford-Haven, princesa Irena Pruska ter brat in sestra umornene carice Aleksandre Feodorovne. Podpisa velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča na proglasu ni.

Zobozdravnikova hiša.
— Ta bela hiša s krasnim vrtom je zgrajena s krvjo, kletvami in mukami žen, starcev in dece.
— Čigava pa je? Najbrž je last turškega sultana?
— Kaj še! To je hiša našega zobozdravnika.

že, drugi so se pa smejali pevci, ki se ga je dva dni poprej na krsto tako nalezle, da je bil ves hripav.

Grobjar je položil pod krsto dve vrvi in nosači so spustili krsto počasi v grob. Misleč, da je krsta že na dnu, so popustili vrvi. Krsta je padla na dno, zabobnelo je, blato je brizgnilo na vse strani. Duhovnik je vzdel prgišče prsti in jo vrgel v grob. Ljudje so se prekrizali in vsak je vrgel na krsto pest prsti, ki je zadonela kakor da je udarila na boben. Žena je hotela slediti zgledu drugih in se je nagnila, da bi pobrala prst, toda ženske so jo hitro potegnile v stran in prestrašeno zasepetale: — Držite jo, sicer skoči za njim v grob!

Domov grede so vsi pozabili, da se vračajo s pogreba. Neslani dovpti in razposajen smeh se je razlegal po okoliščini. Pri pogrebnih gostijah se je pa razvilo pravo veselje. Pogrebci so navdušeno trkali za zveščanje pokojnikove duše, učitelj, duhovnik kakor vedno, je pa napil vdovi:

— Da bi čez leto dni pili na svatbi, — je dejal in se ozrl v kot, kjer je sedel nedavno odvedli mož, — kajti mrtvi žive z bogom, živi pa z ljudmi. Mrtve moramo izročiti božji volji, kajti sami imamo dovolj preglastic z živimi.

Radioprogram

* Jutrišnji program se je v toliko izpremenil, da nastopi ob 18. namesto ge Sariovega ga. Juvanova.

Ponedeljek, 29. oktobra, ob 12: Reproducirana glasba in borzna poročila; 18.: Spomini na 29. oktober 1918. Predava bivši krajevni namestnik Ivan Hribar; 19.: Francoščina, poučuje dr. Stane Leben; 19.30: Alkoholizem, socialna bolezen, predava dr. Ivo Pirč; 20.: Musorgskega: Otrške pesmi, poje ga. Škerlj-Medvedova. Jazz-band (Nagode) 22.: Poročila.

Torek, 30. oktobra, ob 12: Reproducirana glasba in borzna poročila; 17.: Lahka glasba; 19.: Nemščina, poučuje ga. dr. Piskernik; 18.30: Ptice, predava prof. Pengov; 20.: Prenos »Edipusa iz opere; 22.: Poročila.

Sreda, 31. oktobra, 12: Reproducirana glasba in borzna poročila; 17.: Pravljice, bere pisatelj Milčinski; 19.: Srbohrvaščina, poučuje prof. Mazovec; 19.30: Čudeži jugoslovskega podzemnega sveta, predava dr. Valter Bohinj; 20.: Radio-kvartet; 22.: Poročila.

Četrtek, 1. novembra, 9: Prenos cerkvene glasbe iz franc. cerkve; 11.: Lahka glasba (Radio-kvartet); 15.: Literarna ura; 17.: Resna glasba. Sviranje žalostink, igra oddelek Dravske divizije; dr. A. Dolinar: Spomini dve materi; Pahor: Dve žalobni korale; Sattner: Zalobna koralecica iz »Oj-ke«; 18.: Cerkevno zvonjenje; 18.30: »Draži«; 20.: Komorni trio (gg. Trost, Müller, Stritof). Vmesne speve poje g. Pugelj; Brahmus: 4 resni spevi, dr. Krek; Predsmrtnica II, dr. A. Dolinar: Pogled v nedolžno oko, Schubert; Deklica in smrt. Recitacije: Simon Gregorčič: Pozabljenim; 22.: Poročila.

Petek, 2. novembra, 12: Reproducirana glasba in borzna poročila; 19.: Francoščina, poučuje dr. Stane Leben; 19.30: Ljudska umetnost, predava dr. Stane Vurnik; 20.: komorni kvintet (konservatoristi). Vmesne speve poje g. Gostič; dr. Krek: Iz vseh grobov ta večnost; g. Pugelj; Beethoven: V temnem grobu, Savin; Predsmrtnica, Michl; Človeka nikar. — Recitacije; 22.: Poročila.

Sobota, 3. novembra, 12: Reproducirana glasba in borzna poročila; 17.: Vjolina s spremljevanjem klavirja (g. Vrančič, Savinšek); Bolzoni: Pokoj, Sarassate; Zbogom, planine moje, Sjögren; Allegro iz »mol sonate, Grieg; Allegretto iz »fute sonate, Sinding; Adagio iz »A-mol suite, Monte; Zingaresca, Tircindelli; Elegija, Swendsen; Romanca, Godard; Adagio in Finale iz Rom. koncerta; 18.30: Problem tuberkuloze v deštavskem zavarovanju. Predava specializist za pljučne bolezni dr. T. Jamar; 19.: Predavanje iz modroslovja, vseuč. prof. dr. Veber; 20.: Laha godba, izvaja Dravska divizija. Vmesne speve poje g. Jug; Vilhar: Na vrtni cvet ni brala, Schubert; Ave Marija, Verdi; Arija iz »Ples v maskah, Tosini; Ne ljubim te več, Volarič; Oj rožmarin; 22.: Poročila.

Nedelja, 4. novembra, 9: Prenos cerkvene glasbe iz franc. cerkve; 11.: Radio-kvartet, lahka glasba; 15.30: Prahistoričen človek, predava prof. Josip Simenc; 16.: Lahka glasba; 16.30: Humoristično predavanje, prof. Janko Mlakar; 17.: Veseloigra (nedejanka); 20.: Prenos iz opere; 22.: Poročila.

Nove knjige in revije

»Zimska pravljica.« »Zimska pravljica« je peto Shakespearjevo delo, ki ga je v prevodu pesnika Otona Zupančiča izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani. Poleg mračnih tragedij »Othello« in »Machbeth« in komedije »Kar hočete« je to delo romantična igra, ki je že pri premijeri v Narodnem gledališču nudila gledalcem izredni užitek. Še večji užitek nudijo seveda knjiga sama, kjer lahko bralec mirno razmotri bogastvo pesniškega jezika in njegovo lepoto, njegovo globoko življensko modrost, zlasti pa rezek renesančni humor, katerega je knjiga polna. To delo še posebno priporočamo srednješkoli mladini za privatno in šolsko čtivo. Knjiga se naroča pri Tiskovni zadrugi in stane broširana 40, a vezana 48 dinarjev.

Arhiv za kemiju in farmaciju. Vsebina 4. tevilke je sledeča: Marek, M. Krajčanovič in G. Zaljšek: Prilog k kvantitativnom odredivanju azota u organskem supstancama po Dumasu. J. Drechsler: O spektrima apsorcije željezno-pnetakarbonita. N. Krilenko: Nova modifikacija gravimetrijskog odredivanja fosfat-iona. I. Majdel: Iz znanstvenog delovanja mojega laboratorija. Kratki članci. Referati. Knjige i časopisi. Jugoslovensko Hemijsko društvo. Naroča se v Zagrebu.

Slovensky přehled. Izšla je oktobrska številka »Slovskega přehleda«, odličnega zbornika za spoznavanje političnega, gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja slovenskih držav in narodov. Kakor vse ostale prinaša tudi ta številka pestro in zanimivo gradivo. »Slovsky přehled« se naroči v Pragi, admin. Mala Štepska 11.

Pokojnikova žena je sedela otožna in zbegana. roke je držala na kolennih in glavo je povešala. V mislih so ji neprestano zvenele duhovnikove molitve in srce se ji je krčilo v bolesti. Čutila se je tujo med ljudmi, ki niso mogli razumeti njenega trpljenja, ki niso mogli deliti z njo bolesti, ker sočutja nikoli niso poznali.

Starka, ki je plakala in neprestano pila, jo je gledala z enim očesom, zmalajela je z glavo in zamrmrala:

— Imela ga je grozno rada, ubožica. Strašno rada...

Žena ni slišala učiteljevih besed, pač pa so ji šumele starkine besede v ušesih kakor vihar. Čutila je, kako ji je udarila naenkrat vsa kri v glavo. Te lažnjive besede, že tolikokrat izgovorene, so se ji zdele višek zasmehovanja. Ni se mogla več obvladati. Hitro je vstala in zakričala vsa iz sebe.

— Lažeš! Lažeš! Vsi lažete! Nisem ga imela rada. Sovražila sem ga. Uničil mi je življenje, zemlja ga ne bo mogla nositi v svojem naročju!

Možje so jo začudeno pogledali, ženske so se prekrizale, a baba je zasepetala skrivaj svoji sosed:

— Strašno se bojim, da bi se ji ne zmešalo, ubožici, kajti imela ga je preveč rada

Roger de Beauvoir:

Sužnja

Roman

Safia ni odgovorila markizu de Saluces. Zanimala se je samo za ladjo, na kateri se je dož kazal strmečemu ljudstvu. Morda Alessandro še nikoli ni bil tako vreden občudovanja, morda še nikoli ni bil tako plemenit in vzvišen, kakor v tem svečanem trenutku. In tudi moč ni še nikoli odsevala v toliki meri iz njegovega obraza.

Kljub splošnemu kaosu svojih misli in kljub ljubosumnosti je morala grofica priznati, da ga brezmejno ljubi in da ji je vse na svetu. Spomnila se je, kako je sedel pod zlatim baldahinom na doževi ladji Bucentauru onega dne, ko je vrgel prstan v morje in se zaročil z njim. Da, bil je še vedno oni mladi, lepi plemič, presenečen, da so ga tako nenadoma izvolili za doža in da ga je ljudstvo pri vstopu v mesto tako navdušeno pozdravljalo. Na tem strogem čelu Safia ni videla one ženske mehkužnosti, ki se je poznala drugim beneškim plemičem. To je bil obraz klasične, kraljevske lepote.

— In vendar me je snoči podlo varal s to židovko, — je pomislila grofica. — O, to bodalo, ki sem ga našla, je nedvomno njegovo! Včeraj so govorili po mestu, da se je ljudstvo uprlo. Ah, kako je razburjeno šele moje srce! Tako ljubiti in doživeti tako sramoto! Strastno sem ga ljubila in ga še ljubim. Zadoščala bi besedica, pa bi se osvetila in klečal bi pred menoj. Toda čemu to? Od njegove ljubice hočem zvedeti, kaj neki je na nji tako lepega, da tekmuje z menoj, z njegovo kraljico, z njegovim malikom. Zapovedala sem Azaelu, naj jo privede k meni in prepričana sem, da pride.

Safia je sedla pod solnčnik, ki ga je držal zamorec. Preproge njene kraljevske gondole so visele v vodo, veslači so bili že utrujeni. S svoje ladjice, ki je plula po širnem morju, je videla mesto samo še kot nerazločno skupino zvonikov in strelj. Kar jo je zdramil iz globoke zamišljenosti markiz de Saluces, prošeč jo, naj mu pove, kaj je počela

poznano ponoči v kanalu sv. Jeremija.

— Bili ste tako razburjeni in kavali v črnem plašču, ki je vas spremljal, je bil tako molčeč, da sem moral potrpeti s svojo radovednostjo do jutra. Veste, madame, da se dogaja to samo meni. Odšel sem od vas z obljubo, da sem vam vedno na razpolago. Če ste odkritosrčni, morate priznati, da igram vlogo vašega vojuna. Veslač je bil tako predrzen, da je zahteval osem cekinov za eno noč. Za ta denar bi vas povabila baletka pariške opere na večerjo, sem mu dejal. Nato sem se izprehajal zamišljeno pod obokom. Kar me je potrepljala po rami maska v dokaj elegantnem dominu. Vražja strela, vesel me, da te srečam tu, dragi markiz. Kdo pa ste? — sem ga vprašal začudeno.

— Eden najboljših prijateljev vašega strica gospoda de Sartines, dragi markiz. Toda ne bojte se in nikar ne mislite, da sem prišel v to razuzdano mesto, da bi vam dajal nasvete in vas nadlegoval z moralnimi pridigami. Ne, dragi markiz de Saluces, predobro vas poznam. Vi ste mož, ki ima rad svečanosti, karte in ples. Saj niti ne veste, kako smo se dolgočasili, ko vas ni bilo. Opera je brez vas dolgočasna in kada ne sedite na svojem mestu z rokami v žepu, bi najraje pobegnili iz gledališča.

— Preveč laskavi ste, — sem mu odgovoril. — Kaj ko bi mi povedali, kdo ste.

— Svojega imena ne bom tajil, dragi moj. Sem vitez de la Plumardièra. Malo izobražen, kar je res, je res, vem pa vse Ena onih figur, ki hrepene po ženah in preklinjajo može. Poleg tega imam srečo pri kartah. Toda pojdiva na večerjo, v kavarni »Pri orlu« imajo dobro vino. Tu je cenik, naročite sami, jaz sem z vsem zadovoljen.

Zgovornost tega čudnega moža me je osupnila. Mimogrede naj omenim, je imel zelo lepe, aristokratske roke. Vi, prelepa grofica, ste me tako kruto odslavili, da mi je bila uteha v vinu, ki mi jo je ponudil neznanec, zelo dobrodošla. Odzval sem se torej njegovemu vabilu. Mož je bil zelo zabaven, večerja imenitna in priznati moram, da sem v družbi gospoda de Plumardièra pozabil na Ghetto in na svoje obljube.

— Pardon, — je dejal in mi nalič petnajsti kozarček malvaza. — gostim

vas zelo slabo, dragi moj. Upam pa, da vam bom mogel nuditi jutri po igri v kazini boljše večerjo.

— Ali bomo igrali? — sem vprašal.

— Igre in maškerade bodo trajale še celih štirinajst dni. Potem se pogreznejo Benetke v temo in midva odputujeva na Dunaj, če boste hoteli.

— Ali boste jutri igrali?

— Seveda in veselilo me bo, če se udeležite mojega banka. Podprem ga z najslabnejšimi imeni. Priglasilo se je že Mocenigo, Trapisani, Croce, mnogi Poljaki in tudi nekaj Švedov, ki imajo polne mošnje zlata.

— Imenitno, — sem odgovoril, — ves svoj denar vam poverim.

— Samo jaz znam dobro držati bank, boste videli.

Ta mož me je očaral in nerad sem se poslovil od njega. Daniilo se je že in ko sem kolovratil po trgu, sem našel na čolnarja, ki je zahteval tako visoko vozno. Brezuspšno čakanje in slab zaslužek ponoči sta ga spametovala. Stopil je k meni s čepico v roki in me vprašal, če me še mika vožnja po kanalu.

Pogled na tega moža mi je takoj preganjal iz glave vinske hlape. Spomnil sem se, kaj sem obljubil. Skočil sem v gondolo in zaklical čolnarju, naj vozi okrog židovskega okraja.

— Za božjo voljo! — je vzkliknil, — kaj gospod res ne ve, da je ta okraj proklet? Duh lagun, ki mu pravimo Orco, se pogosto prikaže v tem okraju. Včas nastopi v podobi krasne deklice na stopnicah kanala in vas izvabi v kako židovsko beznico, kjer morate podpisati oderuško menico židu v prid. Ali pa se prikaže v podobi potaljajočega se kavalirja in vas utopi. Moj stric je šel nekoč ob treh zjutraj v Ghetto in je srečal berača, ki mu je hotel s palico zagraditi pot. Stric je spočetka mislil, da ima opraviti s tolovajem ali pijancem, toda kmalu je spoznal, kdo je berač, kajti mož je dihal po žveplu.

— Čuj, — je zakričal nanj neznanec, — ali nisi ti snoči prisostvoval usmrtilvi žida Roboama Bera, ki so ga posadili z obrazom nazaj na osla in vodili po mestu? Roboam Ber je bil moj prijatelj in prosil me je, naj ti izročim to-le.

In moj stric je začutil silne udarce po zadnici. Ta grozni berač je dobil

baje naenkrat podobo večnega žida.

Preganjal je mojega strica do konca Ghetta in ga pustil napol mrtvega na cesti.

Te storije mojega čolnarja so bile malo verjetne, kajne, madame? Po močnem ciprskem vinu sem se zleknil v gondoli na blazinice in sladko zaspal. Kar se mi je zazdelo, da nekdo kriči. Zdramil sem se in zagledal belo senco.

— Orco! — je vzkliknil moj čolnar.

Zrl sem nekaj časa na nočno prikazen. Bila je ženska z zastrtim obličjem. Spremljal jo je kavalir v črnem plašču. Konec tega srečanja je vam itak znan, grofica. Spoznal sem vas po glasu in zaklical sem čolnarju, naj zavozji k vam. Vaš kavalir je ostal nem, vi ste pa prigarjali mojemu čolnarju, naj krene proti Fusini, kamor je hitela na vso moč pokrita gondola. Ne vem, koga ste v tej gondoli zasledovali. Vem pa, da moj bedasti čolnar ni hotel kreniti na morje, ker je bil trdno prepričan, da ste duh lagun Orco. Pojasnite mi zdaj skrivnost nočnega izleta.

— Kako naj vam pojasnim negotovost, v kateri sama tavam, dragi markiz? Verjemite, kar je vam pripovedoval čolnar na židovskem okraju. Morda pa ni vse samo plod bujne fantazije. Tam se gode čudovite reči in zdaj vas ne potrebujem več, da zvem zanje.

— To pomeni, da ste izsledili nezvestobo, če sem prav razumel. Koncem koncev, vladodržci niso prav nič boljši, nego mi in kralj Ludvik XV. je menda našel s svojimi ljubavnimi pustolovščini vzorne učence v Benetkah. Tu človek zelo težko zve resnico. Toliko mask, intrig in kanalov! Bogme, človek se tu izgubi. Dož je zelo lep mož. Le pogledite, kako se ozirajo po njem beneške dame.

Več pozlačenih gondol z odličnimi damami je res plulo tisti hip mimo doževе ladje. Povorka se je bližala Fusini, kjer je stalo brodovje na sinjem Jadranskem morju. Bil je diven pogled na to oboroženo moč, ki je stala na krovih in mahala z zaplenjenimi turškimi zastavami dožu v pozdrav. Vsi delavci ladjedelnice so bili v rdečih in žoltili jopičih. Trdnjanski top je grmel in zvonovi v mestu so mu odgovarjali. Dož je s kretinjami in besedami vzdobujal vsakega častnika in delavca. Tam daleč na obzorju so se videle Benetke.

Meščanstvu Ljubljane in udeležencem svetovne vojne

Zveza bojevnikov iz svetovne vojne in udruženje vojnih invalidov sta sklenili, da letos ob 10letnici obstoja in osvoboditve Slovenije v okviru kraljevine SHS privede ta svečano žalno proslavo vseh preminulih v svetovni vojni. Zveza je že itak letos imela sijajne priveditve v tem smislu po Sloveniji (Brezje, Skofja Loka, Smartno pri Kranju, Smartno v Savinjski dolini, bojno igro »Kalvarijo« v Mostah itd.); za 1. november pa prosi meščanstvo, naj skupno z vojaštvom sodeluje pri žalni proslavi tako, da se udeležijo slavlja, okrasijo pozdrabne vojaške grobove in prižiga na njih sveče. Slavje bi se vršilo takole:

Na vseh svetnikov dan se zbero vojni tovariši okoli pol 4. popoldne na pokopališču pri sv. Križu in gredo k spomeniku judenburških žrtve. Gaj bo strogo zastražen radi malega prostora, do katerega imajo dostop le zastopniki oblasti, vojaška godba, pevci, vojni invalidi in odborniki stranke Z. S. V., vdove in vojne sirote bodo radi malega prostora zastopane po 3 odposlankah. Prosimo občinstvo, naj pazi, da se grobovi ne bodo teptali.

Spored žalne proslave: Vojaška godba otvori svečanost s prvim komadom, deklamacija vojne sirote padlim vpozdrav, pevci zapoje žalostinko, kratak žalni nagovor kurata Fr. Bonača, počastna salva preminulim v pozdrav, godba zaigra II. komad, bivši vojni kurati intonirajo: Libera, godba zaključí s III. komadom.

Pod vznožjem spomenika bodo cvetke, vencí in dvojni piramidi pušk z navzdol obrnjenim šlemom, iz katerega bo puhtelo spravno kadilo.

29. oktobra bo pa skupno žalna služba božja za vse umrle v svetovni vojni ob 7. v franciškanski cerkvi. Udeležje naj se je vsi, ki žalujejo za svojci.

Po celi Sloveniji naj pa vojni tovariši 1. novembra s pomočjo šolske dece okrase vojaške grobove, ki so ponekod še skrajno zanemarjeni, zbera naj se okoli spomenikov ali plošč, otrnejo solzo sočutja, zapoje in molijo.

Tovariši milo kličejo iz črne jame: »Oj prijatelji, ne zabi me!«

Glavni odbor Z. S. V. in oblastni odbor U. V. I. v Ljubljani.

Originalne potrebščine za Opalograph.

Preserva in fixat in druge potrebščine. Originalne barve in matrice za Gestetner Cyklostil.

Lud. Baraga LJUBLJANA Selenburgova 6/1 Telef. 2980

Strojni ključavničar
išče stalno službo. — Nastop takoj. — Ponudbe pod »Ključavničar/2058« na upravo »Sl. Naroda«.

Moško sukno
črno, skoraj novo, za srednje moško postavu, ugodno prodam v Rožni dolini, cesta VI. št. 4/1. 2020

Odlični šlezijški premoz
im koks, promptno iz skladišča ter trboveljski premoz dobavlja Čebin, Wolfova 1, tel. 2756. 92/T

Nagrobne svetiljke
vseh vrst in druga kleparska dela izvršuje točno in solidno tvrdka Jos. Otorepec, Za Gradom 9 (ob koncu Streljske ul.). 1819

Uradnica
s tretletno prakso, išče primerno službo event. gre za blagajničarico. Ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Uradnica 2051«.

Novo življenje v gostilni pod »Skalco«
Mestni trg
Dobra domača kuhinja! Vedno sveže delikatese! Vsako soboto in nedeljo domače klobase. Sprejmejo se abonenti na dobro domačo hrano! Obed in večerja Din 12. Točijo se pristna štajerska, dolenjska in dalmatinska vina. Vsak dan godba! V sobotah in nedeljah salonski koncerti! Točna postrežba! Nizke cene! Točna postrežba!

Velika izbira — najnižje cene

Dvokolesa od	Din 1000—
Sivalni stroji od	„ 1400—
Otoški vozički od	„ 240.—

Motorji po najnižji ceni. Oglejte si pred nakupom na o zalogo. Prodaja na obroke. — Ceniki franco.

„Tribuna“ F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Krizanteme
v veliki izbiri Resljeva cesta 22. 2075

Za praznik Vseh svetnikov
mudim cen. občinstvu nagrobne dekoracije, lavorje, palme, krizanteme, ovčice, šopke, vence itd. — M. Keše trg, vrtnar, Linhartova ul. št. 5, pri starem pokopališču. 2067

Stanovanje
dveh sob, kuhinje in priključni išče miren mlad zakonski par v novi ali stari hiši. Ponudbe z navedbo cene na upravo tega lista pod »Čistost 2033«.

Dekle
stare 16 let, se želi učiti v trgovini. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe na upravo tega lista pod »Učenka 2032«.

Prodaj
stare ANTIKNO POHISTVO Biedermeier Barock, miza z zvezdo vdolana, divan, šest stolov, omara z ogledalom (Spiegelkasten). Naslov pove uprava tega lista. 2047

Enodružinsko hišo
(vilo) z vratom, dobro ohranjeno, elektrika in vodovod, v Ljubljani ali na periferiji, kupim. Ponudbe z navedbo cene na upravo tega lista pod »Ugodno« 2040«.

Mlad trgovski pomočnik
mešane stroke želi premeniti mesto. — Naslov pove uprava »Slov. Naroda« pod »Pošten 2055«.

Opremljeno sobo
elegantno, z električno razsvetljavo in posebnim vhomom v centru mesta — išče gospodična. — Ponudbe pod »November/2056« na upravo »Sl. Nar.«.

Zaganje drv
z motorno žago. Uren Frank, Valharjeva cesta. Telefon 28-20. 16-T

Služkinjo
ki zna tudi kuhati in opravljati vsa hišna dela, išče boljša stranka. — Ponudbe na upravo tega lista pod »Služkinja 2061«.

Uradnik
s prakso, zmožen slovenskega, nemškega, italijanskega ter nekoliko francoskega jezika, išče službo v pisarni. Izkušen je tudi v lesni stroki. Ponudbe na upravo tega lista pod »Vesten 2034«.

Gostilna Krof
toči izvršno novo dolenjsko vino. 2071

Prazno sobo
s souporabo kuhinje išče mlad zakonski par brez otrok. Ponudbe na upravo tega lista pod »Takof 2062«.

V najem oddam
hlev za 8 glav živine, stanovanje za 3 osebe, 2 veliki lopi, velik pod, 1 ora in pol zemlje oziroma travniška, je lahko tudi za stavbe event. tudi prodam. Nahaja se na periferiji mesta Ljubljane. Naslov se izve v upravi »Slov. Naroda«. 2069

Lokal
primeren za trafiklo, s stanovanjem dveh sob, kuhinje in priključni, išče mirna stranka v mestu ali na periferiji. Ponudbe na upravo tega lista pod »Suho stanovanje 2039«.

Žagovodja
s 25letno prakso, kot prvovrstna, samostojna moč, valjen rezanja trdega in mehkega lesa brez razlike na vrsto lesa ali dimenzije, išče namешčenja kot žagovodja. Vso produkcijo, ki jo režem na svojo roko, bi vzeval v zakup neka firma za več let. Ponudbe pod št. 2074 na upravo »Slov. Naroda«. 2074

Makulturni papir
kg à Din 4.—
prodaja uprave »Slov. Naroda«

!! Znižane cene -- Cene znižane !!

Velika izbira: žepnih robcev, rokavic, NOGAVIC FLOR in VOL-puloverji, jopice za dame in gospode, svileni šal. Srajce, ovratnike, kravate, DISECA MILA. — Kompletno potrebščine za šivilje, krojače čevljarje in tapetnike. — Vezanine in čipke

pri Josip Petelinč, Ljubljana
blizu Prešernovega spomenika (ob vodi)
Oglejte si zalogo in se boste prepričali!

Tekstilnega zastopnika,
najbolje uvedenega pri velikih in nadrobni odjemalcih išče dunajska zaloga prvovrstne inozemske tkalnice za Ljubljano in okolico proti proviziji. Ponudbe pod »Eingeführt Nr. 4413« na Haasenstein & Vogler A. G. Wien I., Schulerstrasse 11.

Graska tvornica vagonov in strojev
deln. družba prej JOH. WEITZER.

Dieselovi motorji
s kompresorjem ali brez njega, od 30—3000 HP. Majhni obratni stroški. Mnogo priznanj. Brezplačna pojasnila in ponudbe potom naših zastopstev v Beogradu: Ing. O. Meinhard, Knez Mihajlova 49
v Zagrebu: »Snop« Hrvatska Gospodarsko-Prometna Zadruga, Gajeva ulica 32.

Za dom!
za šivilje, krojače, čevljarje itd.

STOEWER šivalni stroj

Le ta vam poleg šivanja entia (obliža), veze (šiška), trpa perfo in nogavice. Brez vsakega preminjanja plošč in drugo je stroj v minuti pripravljen ali za vezanje in ravno tako hitro zopet za navadno šivanje. — Poleg vseh prednosti, ki jih zasvozna šivalni stroj STOEWER, le tudi najcenejši.

Ne zamudite ugodne prilike in oglejte si to kurodnost pri Lud. Baraga, Ljubljana, Selenburgova 6. I.

Brezplačen pouk v vezenju, rabi aparatov itd. — Ugodni plačilni pogoji. — 15letno jamstvo.

Gostilna in posestvo na Zg. Rožniku
2063

se prodaja ali da v najem
Ponudbe na upravo lista pod Zg. Rožnik.

Važno! Rezani les važno!

kakor tudi vsakovrstn gradbeni materi ali vodim več kot 10 let v bogatem in najprometnejšem mestu Podravine, kjer ni konkurence.

Promet letno 20 vagonov. — Pozivam gg. veletrgovce rezanega lesa kakor tudi posestnike žag, da naj kdor želi na zdravo mesto plasirati svoje blago, mi da deske in latve v komisijonalno prodajo. — Dam jamstvo.

Cenj. ponudbe prosim poslati na:
Ivan Grčića, Kloštar-Podravina (Hrvatska).

Orientaliski salon „TEHERAN“
na Sv. Petra cesti 44.

je ravnokar prejel novo veliko pošiljatev perzijskih preprog.

Cene so za 20% znižane.

V zalogi ima vedno vsakovrstna ročna dela, rezbarske izdelke orientalske kavne mline in servise, posodo in orožje ter antikvite Orienta. Najlepše pirotske, bosanske, zeniške, srbske macedonske in angorske preproge.

Sprejema v popravilo poškodovane perzijske preproge — Zamenjava preproge ali pa jih vzame v protiračun — Ogljed zaloge neobvezen.

Zahvala.

Za vse prijateljske dokaze iskrenega sočutja povodom smrti našega ljubljenege očeta, gospoda

Karola Zajca
upokojenega davkarja v Kostanjevci

se srčno zahvaljujemo. Ravno tako se zahvaljujemo darovalcem lepega cvetja in vsem, ki so pokojnega tako častno spremlili na njegovi zadnji poti.

Rodbina Zajc.

Lovske puške

Robert puške, browninge, pištole za straženje psov, samokrese, topiče, zaloga lovskih in ribiškib potrebnih ter umetni ogenj.

F. K. Kaiser,

puškar. Ljubljana, Šelenburgova ulica 6.

Najboljši brnski blagov,

zajamčeno čisto volneni
moški in damski blagovi
Zadnje novosti za
jesensko in zimsko sezono
razpošilja starorenomirana
zaloga tvornice sukna
Siegel-Imhof, Brno

Palackého št. 12 (Češkoslovenská)

Največja izbira. Najnižje tvorniške cene.

;; Najsolidnejša izvršitev vseh naročil ;;

Na zahtevo vzorci zastonj in pošt. prosto

Krasna bukova drva

zdrava, popolnoma suha, iz pok- tega skladišča, dobavljiva prompu- Cebin, Wolfova 1. Tel. 2756. 93-1

Snežne čevlje

in galoče daje v popravilo samo strokovnjaku Avg. Skofa, čev- ljarju, Borštnikov trg št. 1 za dramskim gledališčem. 94/7

Stružnice

razne stroje in orodje avtomobile in motorje kupim Ponudbe posla- ti na F. Barjet, Ljubljana, Kar- lovska cesta št 4 82-1

Bukova drva

vsako množino, ponudite z naved- bo cene družbi Mirila, Ljubljana, Viharjeva cesta, za glavnim ko- lodvorom. 2048

Ceneno čer o perje.

1 kg sivega opuljenega perja 70 Din, napol belo 90 Din, belo 100 Din, boljše 125 Din in 150 Din, mehko kot puh 200 in 225 Din, boljša vrsta 275 Din. Pošil- jatve carine prosto, proti povzetju, od 300 Din naprej poštne nina prosto. Vzorec zastonj Blago se tudi za- menja in neugajajoče vzame nazaj. Naročila samo na Benetikt Sachsel, L obez št. 2 v Plznu, Češkoslovaška. — Poštne Pošiljke rabijo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo približno 10 dni

Radio-detektor-aparate

nudi najkulantnejše

IVAN BOGATAJ, Kongresni trg 19

poleg nunske cerkve.

Prva slovenska parna vulkanizacija v Ljubljani:

Peter Škafar, Rimska cesta št. 11

je edina tvrdka v Ljubljani, ki ima oblastveno dovoljenje za popravila galoš in snežnih čevljev, kakor tudi vseh drugih gumastih predmetov. Zatorej daj- te svoje galoše in snežne čevlje v popravilo samo tej tvrdki, ki ima za popra- vila gumastih predmetov zaposlene samo strokovnjake, ki na specialnih stro- jih strokovnjaško izvrše popravila.

Letos znižane cene

Postrežba solidna

svetujemo Vam, da si nabavite samo edino najboljšo in najlepšo
KOLO in ŠIVALNI STROJ

'Gritzner' in 'Adler'

in švicarski pletilni stroj „DUBIED“ istotam naj- boljši pisalni stroj v kon- strukciji in materijalu „URANIA“

samo pri

Josip Petelinc-u
LJUBLJANA. Telef. 2913

Velour in sukno
za damske plašče, velika izbira — nizke cene
R. Miklauc
«Pri Skofju»
LJUBLJANA, Lingarjeva ulica — Medarska ulica — Pred Skofljo

Naznanilo.

Naznanjam cenj. občinstvu, da se nahaja moja krznarska obrt sedaj na Vidovdanski cesti 2.

Za obilen obisk se priporoča

Alojzij Lampič

STARA RENOMIRANA TVRDKA

M. URBAS

(lastnik: Miroslav Urbas)

kot prva in najstarejša izdelovalnica in razpošiljalnica priporoča pristne

kranjske klobase

priznana kot specialiteta, izdelana zajamčeno samo iz svinjskega mesa

LASTNEGA IZDELKA.

Ljubljana

samo

SLOMSKOVA ULICA ŠTEV. 13, poleg Mestne elektrarne

Brzjav: Urbas Ljubljana.

Telefon št. 3322

Če potrebujete vse godbene instrum- ente, tudi Jazz, kakor tudi gramofone in plošče, obrnite se zaup- no na že 40 let obstoječo tvrdko

N. STIASNY, WIEN XVII.
Kalvarienberggasse 36

Cenik gratis. Instrument, ki ga želite, navedite!

Sukno — Doubt
Kamgarn
za moške obleke, velika izbira — ugodne cene
R. Miklauc
«Pri Skofju»
LJUBLJANA, Lingarjeva ulica — Medarska ulica — Pred Skofljo

NAMAKANJE S TRI IZPIRANJE Z BENZIT

Deževnica v lastnem domu!

Trda voda žre milo!
Povzroca apnene madeže v perilu!

Deževnica je mehka voda. — Pri močnem sivaranju pen osigura popolno delovanje pralnega sredstva in tako tudi ugodno poceni pranje. — Trda voda je za pranje perila nesposobna, ker naredi milo k večjem delu neuporabno in tako prepreči stvaranje pen in delovanje pranja.

Mehka voda za prati! Najenostavnejše in najboljše sredstvo, da se trda studenčnica ali voda iz vodovodov omehča je dodatek od nekaj Tri. — Zatorej: **K vsaki pralni vodi vedno nekaj pestipolno Tri!**

NAMAKANJE S TRI IZPIRANJE Z BENZIT

Suhe gobe
»atule najviše
M. Geršak & Co.
Ljubljana, Prečna ulica 4
(poleg mestne ljudske kopele). — Telefon 2329.

Izšla je Blasnikova Velika Pratika

za navadno leto 1929, ki ima 365 dni

«VELIKA PRATIKA» je najstarejši slovenski kmetijski koledar, koji je bil že od naših pradedov najbolj upoštevan in je še danes najbolj obrajtan. Letoščnja obširna izdaja se odlikuje po bogati vsebini in slikah.

«VELIKA PRATIKA» je najboljši in najcenejši družinski koledar.

Dobi se v vseh trgovinah po Sloveniji in stane 5 Din. Kjer bi jo ne bilo dobiti, naj se naroči po dopisnici pri

J. Blasnika naslednikih tiskarna in litografski zavod Ljubljana, Breg št. 12

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopiu)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, de viz in valut, borzna naročila, preduim in krediti vsake vrste, eskont in in- kaso menic ter nakazila v tu- in ino- zemstvo sale, deposits itd. itd.

Brzjave: Kredit Ljubljana — Telefon 2010 2457 2548 Interurban 2706 2820